

Załącznik do uchwały Nr 12/446/21
Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego
z dnia 31 marca 2021 r.

SPRAWOZDANIE
z realizacji programu pn. „Równe szanse. Program działania na rzecz osób
niepełnosprawnych do 2020 roku” za rok 2020

Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego
w Toruniu
Departament Spraw Społecznych
Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Marzec 2021 rok

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	5
Wprowadzenie	6
(Nie)pełnosprawni w Województwie Kujawsko-Pomorskim	7
Finansowanie programu pn. „Równe Szanse. Program działania na rzecz osób niepełnosprawnych do 2020 roku”	8
1. <i>Finansowanie zadań ze środków PFRON</i>	8
3. <i>Zadania finansowane ze środków PFRON i budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego</i>	10
REALIZACJA SZCZEGÓŁOWYCH CELÓW PROGRAMU	11
CEL 1 Budowanie pozytywnych postaw społecznych w stosunku do osób niepełnosprawnych oraz pogłębianie wiedzy na temat ich potrzeb	11
<i>DZIAŁANIE 1.1. Gromadzenie i analiza danych na temat potrzeb osób niepełnosprawnych</i>	12
<i>DZIAŁANIE 1.2 Prowadzenie kampanii informacyjnych na rzecz integracji osób niepełnosprawnych i przeciwdziałaniu ich dyskryminacji</i>	13
<i>DZIAŁANIE 1.4 Wspieranie organizacji pozarządowych w zakresie prawidłowego przygotowania projektów dotyczących zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej w ramach otwartych konkursów ofert.</i>	15
<i>DZIAŁANIE 1.6. Promowanie aktywności osób niepełnosprawnych w różnych dziedzinach życia społecznego i zawodowego.</i>	15
<i>DZIAŁANIE 1.7 Współpraca z Zespołami Opiniodawczo-Doradczymi oraz Wojewódzką Społeczną Radą ds. Osób Niepełnosprawnych</i>	18
CEL 2 Poprawa dostępu osób niepełnosprawnych i ich otoczenia do informacji	17
DZIAŁANIE 2.1 Organizowanie i prowadzenie szkoleń, kursów i warsztatów, grup środowiskowego wsparcia oraz zespołów aktywności społecznej dla osób niepełnosprawnych	17
<i>DZIAŁANIE 2.3. Prowadzenie poradnictwa psychologicznego, społeczno-prawnego oraz udzielanie informacji na temat przysługujących uprawnień, dostępnych usług, sprzętu rehabilitacyjnego i pomocy technicznej dla osób niepełnosprawnych</i>	20
<i>DZIAŁANIE 2.5. Dostosowanie stron internetowych do potrzeb osób niepełnosprawnych</i>	22
CEL 3 Wyrównywanie szans w zakresie dostępności do kształcenia i zdobywania zawodu przez osoby niepełnosprawne	21
<i>DZIAŁANIE 3.1. Likwidacja barier architektonicznych w placówkach edukacyjnych z uwzględnieniem zaplecza socjalno-bytowego</i>	21
CEL 4 Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych	22
Działanie 4.1. Zwiększenie zatrudnienia osób niepełnosprawnych ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności poprzez tworzenie i wspieranie działalności zakładów aktywności zawodowej	22
<i>DZIAŁANIE 4.2. Organizowanie i prowadzenie zintegrowanych działań na rzecz włączenia osób niepełnosprawnych w rynek pracy</i>	25
CEL 5 Zwiększenie potencjału w zakresie świadczenia usług na rzecz rehabilitacji osób niepełnosprawnych	37

<i>DZIAŁANIE 5.2. Dofinansowanie robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych (z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów)</i>	37
<i>DZIAŁANIE 5.3. Opiniowanie wniosków o wpis do rejestru ośrodków przyjmujących grupy turnusowe</i>	41
CEL 6 Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do leczenia specjalistycznego, terapii i rehabilitacji	42
<i>DZIAŁANIE 6.1. Prowadzenie rehabilitacji osób niepełnosprawnych w różnych typach placówek</i>	42
<i>DZIAŁANIE 6.4. Prowadzenie grupowych i indywidualnych zajęć, które mają na celu nabywanie, rozwijanie i podtrzymywanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych, rozwijają umiejętności sprawnego komunikowania się z otoczeniem osób niepełnosprawnych</i>	44
<i>DZIAŁANIE 6.5. Wspieranie działań na rzecz wdrażania nowoczesnych metod diagnozy, terapii i rehabilitacji osób niepełnosprawnych</i>	45
<i>Kontrole i wizytacje realizowanych zadań</i>	45
MONITOROWANIE REALIZACJI PROGRAMU W 2020 ROKU	46
Zadania na rzecz rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych podejmowane przez pozostałych Realizatorów Programu	53
Wnioski	58
Podsumowanie	59

WYKAZ SKRÓTÓW

- GUS** – Główny Urząd Statystyczny
EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFS – Europejski Fundusz Społeczny
JST – Jednostki Samorządu Terytorialnego
MRPiPS – Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
NFZ – Narodowy Fundusz Zdrowia
ON – Osoby z niepełnosprawnością
ONZ – Organizacja Narodów Zjednoczonych
PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
Program pn. „Równe szanse (...)” – program pn. „Równe szanse. Program działania na rzecz osób niepełnosprawnych do 2020 roku”
PUP – Powiatowy Urząd Pracy
ROPS – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
RPO WK-P 2014-2020 – Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020
RPDZ – Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia
Ustawa o rehabilitacji (...) – ustawa z dn. 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 426, z późn. zm.)
WION – Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych
WK-P – Województwo Kujawsko-Pomorskie
WTZ – Warsztat Terapii Zajęciowej
WUP – Wojewódzki Urząd Pracy
ZAZ – Zakład Aktywności Zawodowej
ZPCh – Zakład Pracy Chronionej

Wprowadzenie

Wojewódzki program pn. „**Równe szanse. Program działania na rzecz osób niepełnosprawnych do 2020 roku**” został przyjęty uchwałą Nr 45/1376/12 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 7 listopada 2012 roku. **Głównym celem** Programu (...) jest **wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz zwiększenie ich aktywności zawodowej w województwie kujawsko-pomorskim**, co oznacza zapewnienie osobom niepełnosprawnym pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym. Obowiązek opracowania i realizacji programu przez Samorząd Województwa wynika z art. 35 ust. 1 pkt 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U z 2020 r. poz. 426, z późn. zm.).

Osiągnięcie celu głównego realizacji Programu jest zgodne z założeniem polityki samorządu województwa w zakresie zadań na rzecz osób niepełnosprawnych oraz kierunkiem rozwoju województwa w zakresie wyrównywania szans osób z niepełnosprawnościami ujętymi w Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+, zwłaszcza w celu strategicznym Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi.

Złożoność podjętych działań wymaga zaangażowania w realizację Programu wielu instytucji, fundacji, organizacji pozarządowych i przedstawicieli środowiska osób z niepełnosprawnością. Szczególny nacisk kładzie się na synchronizację realizacji zadań Samorządu z działaniami organizacji pozarządowych i szeroką współpracę wszystkich zainteresowanych podmiotów, co sprzyja wyrównywaniu szans osób z niepełnosprawnością w różnych dziedzinach życia społecznego i zawodowego.

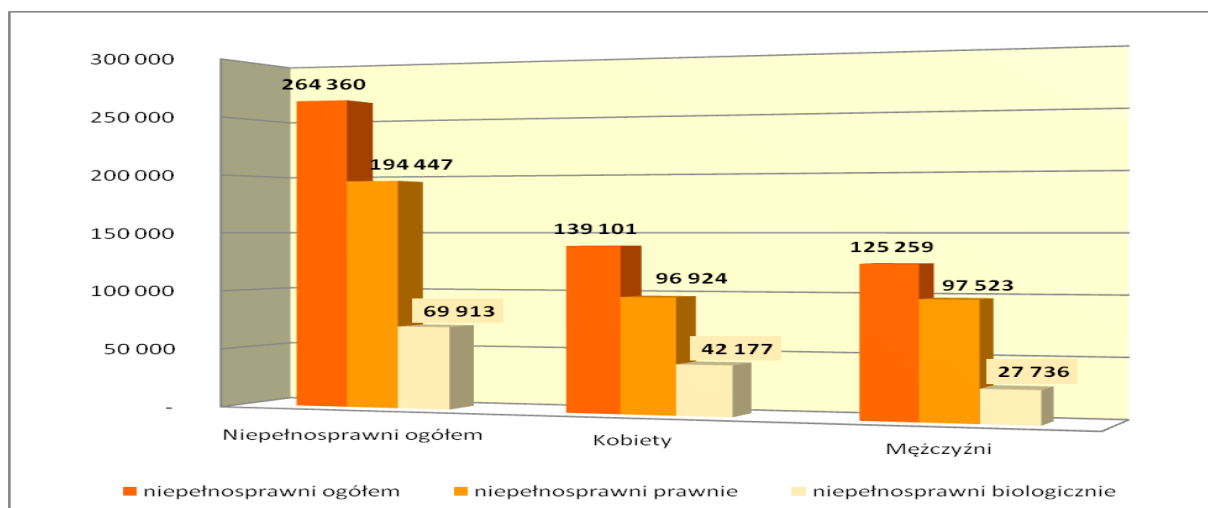
Sprawozdanie z realizacji w Programu (...) za rok 2020 przedstawia podejmowane działania zmierzające do osiągnięcia wyznaczonego **celu głównego**. Przygotowano je na podstawie danych zebranych od różnych instytucji z województwa kujawsko-pomorskiego, m.in. od 19 powiatów województwa kujawsko-pomorskiego i 4 miast działających na prawach powiatu, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Wojewódzkiego Urzędu Pracy oraz Departamentów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Zebrane dane, w tym działania i przedsięwzięcia zostały pogrupowane i przypisane do poszczególnych celów określonych w programie pn. „Równe szanse. Program działania na rzecz osób niepełnosprawnych do roku 2020”.

W sprawozdaniu zamieszczono też tabelę monitorującą stopień realizacji wskaźników w 2020 r. oraz cały okres trwania Programu wojewódzkiego, który w 2020 r. realizowany był w oparciu o plan działań przyjęty uchwałą nr 19/843/20 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 20 maja 2020 r. w sprawie przyjęcia Planu Działań na 2020 rok w ramach wojewódzkiego programu pn. „**Równe szanse. Program działania na rzecz osób niepełnosprawnych do 2020 roku**”. Plan działań w postaci zbiorczej tabeli zawiera zestawienie planowanych w 2020 r. działań w ramach poszczególnych celów szczegółowych wraz ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich realizację, termin realizacji, źródła finansowania oraz wysokość środków przeznaczonych na ich realizację.

(Nie)pełnosprawni w Województwie Kujawsko-Pomorskim

Z przeprowadzonego przez GUS Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań w roku 2011 wynika, że na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w **2011 r.** zamieszkiwało **264 360 osób niepełnosprawnych**, tj. **12,6%** ogółu mieszkańców województwa, wobec **14,7% w 2002 r.** (w kraju odpowiednio 4 697 500 i 12,2%, wobec 14,3% w 2002 r.)¹.

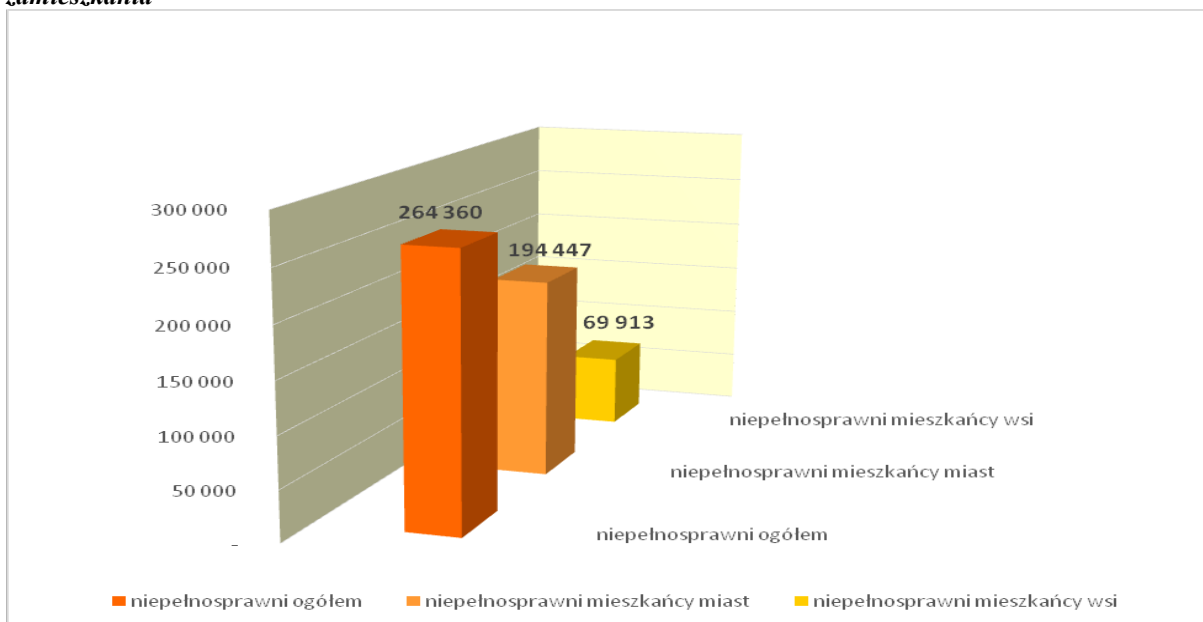
Wykres 1. Niepełnosprawni w województwie kujawsko-pomorskim w 2012 r. z podziałem na płeć i typ niepełnosprawności

Źródło: Urząd Statystyczny w Bydgoszczy,
http://stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/bydgosz/ASSETS_komiks_niepelnosprawni2012.pdf (dn. 21.02.2020 r.)
Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

¹ <http://stat.gov.pl/spisy-powszechn/nsp-2021/> (dn. 20.02.2020 r.)

Wykres 2. Niepełnosprawni w województwie kujawsko-pomorskim w 2012 r. – podział ze względu na miejsce zamieszkania

Źródło: Urząd Statystyczny w Bydgoszczy,
http://stat.gov.pl/cps/rde/xber/bydgosz/ASSETS_komiks_niepelnosprawni2012.pdf (dn. 21.02.2020 r.)
Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Diagnoza sytuacji osób niepełnosprawnych w regionie została opracowana w 2012 r. w postaci dokumentu pn. „Diagnoza sytuacji osób niepełnosprawnych w województwie kujawsko-pomorskim w okresie 2003-2010” opisującego działania podejmowane przez Samorząd Województwa na rzecz osób z niepełnosprawnościami do roku 2010 oraz przedstawiającego sytuację tych osób w różnych obszarach ich życia. Dokument zamieszczony jest na stronie internetowej www.niepelnosprawni.kujawsko-pomorskie.pl.

Finansowanie programu pn. „Równe Szanse. Program działania na rzecz osób niepełnosprawnych do 2020 roku”

Wojewódzki program pn. „Równe Szanse. (...)” finansowany jest ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych będących w dyspozycji Województwa Kujawsko-Pomorskiego i budżetu województwa. **Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych** jest funduszem celowym, który pełni rolę narzędzia finansowania polskiego systemu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

1. Finansowanie zadań ze środków PFRON

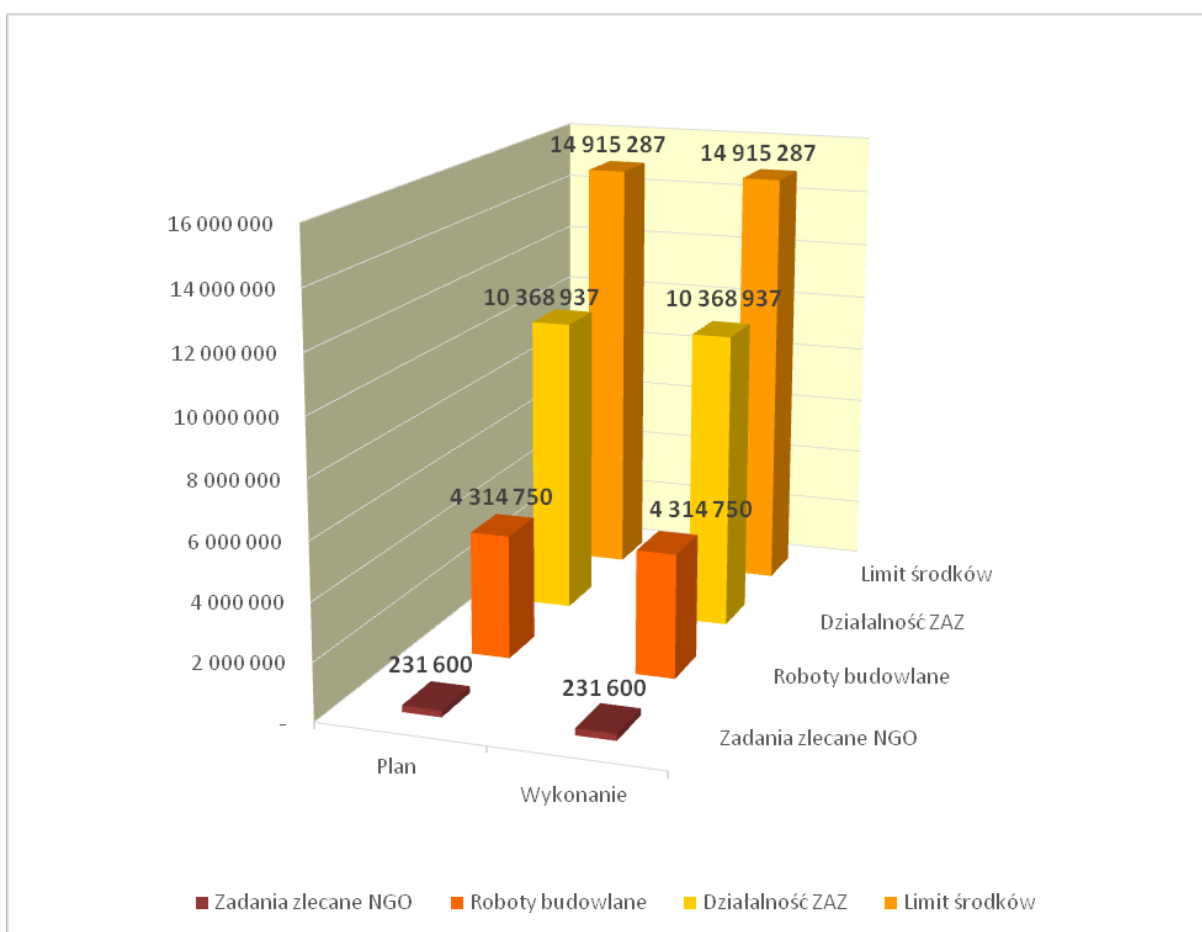
W oparciu o zapis art. 35 ustawy o rehabilitacji (...) Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego uchwałą Nr XI/237/19 z dnia 13 listopada 2019 r. określił zadania do realizacji w 2020 roku na podstawie pisma Prezesa Zarządu PFRON znak: DF.WSA.107.2020 z dnia 2 kwietnia 2020 roku, w sprawie przyznanego limitu środków w wysokości **14 915 287,00 zł**.

Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego uchwałą Nr 14/561/20 z dnia 15 kwietnia 2020 r. w sprawie podziału środków przyznanych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych do wykorzystania w 2020 r., zmienionej uchwałą 47/1990/20 z dnia 25 listopada 2020 r., dokonał podziału środków finansowych PFRON w wysokości **14 915 287,00 zł** przeznaczając je na realizację następujących zadań:

1. Dofinansowanie robót budowlanych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2020 r. poz. 1333, z późn. zm.) dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów – **4 314 750,00 zł**, co stanowi **28,93%** środków PFRON z przyznanego na 2020 r. limitu.
2. Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej – **10 368 937,00 zł**, co stanowi **69,52%** środków PFRON z przyznanego na 2020 r. limitu.
3. Dofinansowanie zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych zleczanych fundacjom oraz organizacjom pozarządowym – **231 600,00 zł**, co stanowi **1,55%** środków PFRON z przyznanego na 2020 r. limitu.
4. Zgodnie z art. 54 ustawy o rehabilitacji (...) oraz § 6 i § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 maja 2003 r. w sprawie algorytmu przekazywania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych samorządom wojewódzkim i powiatowym (Dz. U. z 2019 r. poz. 1605, z późn. zm.), limit środków finansowych powiększany jest o faktycznie poniesione koszty obsługi zadań realizowanych przez samorząd, jednak nie więcej niż o **2,5%** środków faktycznie wykorzystanych na zadania. Przyznany limit środków został zwiększony o **2,5 %** i wynosił **372.882,00 zł**. W ramach tej kwoty, przeznaczonej na obsługę realizacji ww. zadań, sfinansowane zostały koszty związane m. in. z wynagrodzeniem zatrudnionych pracowników, zakupem materiałów biurowych i wyposażenia.

Wykres 3 Podział limitu środków PFRON na zadania – plan i wykonanie w 2020 r.

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Na dzień 31 grudnia 2020 r. plan finansowy środków PFRON, zarówno po stronie dochodów i wydatków został zrealizowany na poziomie **100,00%**.

Z uwagi na panującą pandemię COVID-19 Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego zweryfikował i urealnił podział środków finansowych na poszczególne zadania. Zmiany te podyktowane były decyzjami rządu w sprawie zaostrzania zasad bezpieczeństwa w regionie i wprowadzeniem nowych obostrzeń z lockdownem włącznie. Zarówno decyzje rządu jak i masowe zachorowania mieszkańców województwa uniemożliwiały realizację planowanych zadań. Ostatecznie, w celu zminimalizowania strat w Zakładach Aktywności Zawodowej w wyniku ograniczonej działalności i przestojów, a w konsekwencji uniknięcia konieczności zwalniania zatrudnionych w nich pracowników, w tym osób z niepełnosprawnościami, Zarząd Województwa dokonał alokacji środków finansowych zwiększając dofinansowanie dla ZAZ. Łącznie wartość zwiększenia środków finansowych z środków PFRON dla ZAZ wyniosła **418 937,00 zł**.

2. Zadania finansowane ze środków budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego

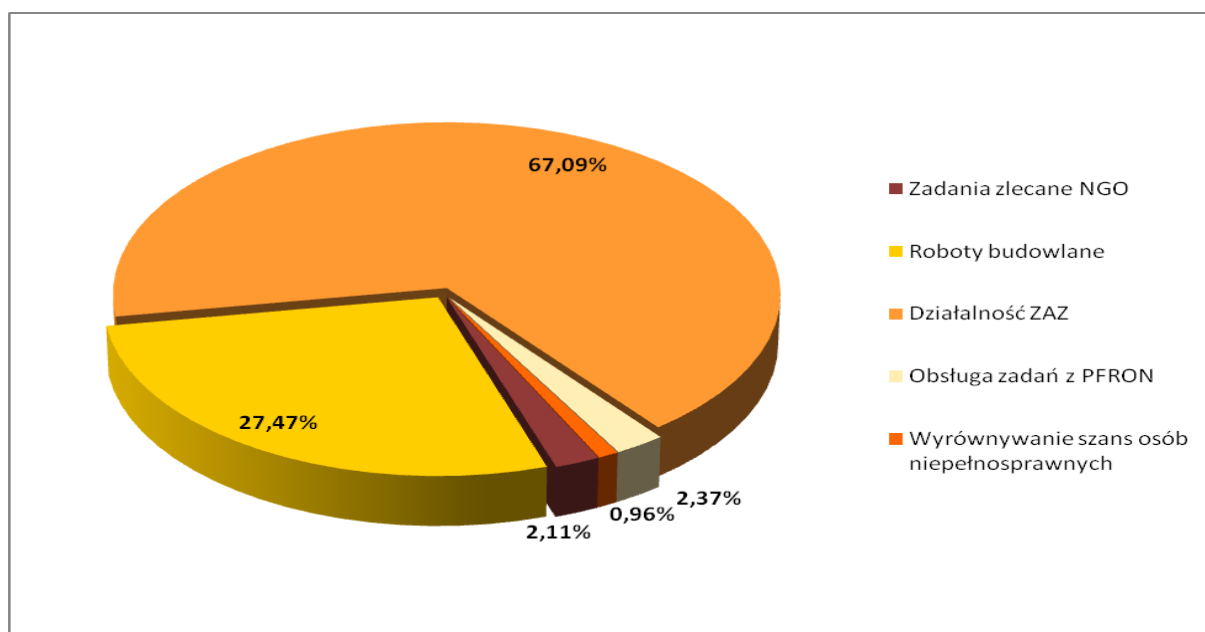
Zgodnie z przyjętym budżetem Województwa Kujawsko – Pomorskiego na 2020 r. zaplanowano zadania na łączną kwotę **419 760,00 zł**, w tym na:

- 1) dofinansowanie kosztów tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej – **169 760,00 zł**,
- 2) granty - zadania zlecane fundacjom i organizacjom pozarządowym – **100 000,00 zł**,
- 3) wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych – **150 000,00 zł**.

Łącznie na zadania realizowane przez Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych w Wydziale Departamentu Spraw Społecznych w 2020 r. przeznaczono kwotę **15 707 929,00 zł**, z czego **419 760,00 zł** stanowią środki z budżetu województwa, a **15 288 167,00 zł** środki PFRON, z których w ramach obsługi zadań z PFRON, niewykorzystano **1,08 zł**.

Procentowy podział środków finansowych na poszczególne zadania przedstawia wykres nr 4.

Wykres nr 4 przedstawia procentowy podział środków na poszczególne zadania

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Opisy realizacji zadań finansowanych ze środków PFRON i środków budżetu województwa zostały ujęte poniżej, w celach szczegółowych ujętych w Programie „Równe Szanse (...)”.

REALIZACJA SZCZEGÓŁOWYCH CELÓW PROGRAMU

Na podstawie rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 lutego 2008 r. w sprawie rodzajów zadań jednorocznych z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych zlecanych fundacjom i organizacjom pozarządowym (Dz. U. z 2016 r., poz. 1945), określone zostały zadania przewidziane do dofinansowania ze środków PFRON w ramach konkursu nr 15/2020 i 25/2020 oraz do dofinansowania ze środków budżetu województwa konkurs nr 17/2020.

Ww. rozporządzenie rozszerzyło wcześniej obowiązujący zakres zadań wskazanych w Programie pn. „Równe szanse. Program działania na rzecz osób niepełnosprawnych do 2020 roku”, przyjętym uchwałą Nr 45/1376/12 Zarządu Województwa Kujawsko-

Pomorskiego z dnia 7 listopada 2012 r. z tego też względu w konkursie ofert nr 25/2020 przyjętym uchwałą Nr 15/593/20 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 kwietnia 2020 r. wśród 4 zadań wskazanych do realizacji znalazło się zadanie, którego nie można zakwalifikować do żadnego z działań i celów programu. Jest to zadanie z zakresu „świadczenia usług wspierających, które mają na celu umożliwienie lub wspomaganie niezależnego życia osób niepełnosprawnych, w szczególności usług asystencji osobistej”. Celem realizacji tego zadania jest usprawnienie i wspieranie osób niepełnosprawnych w funkcjonowaniu w różnych rolach, potrzebach i środowiskach. Na to działanie wpłynęła jedna oferta z Bydgoszczy na konkurs nr 25/2020, która otrzymała dofinansowanie w wysokości **58 100,00 zł** na asystenta online osoby niesłyszącej. Oferowane 1900 godzin wsparcia umożliwiło pojawienie się osób niesłyszących w obszarach, w których dotychczas byli wykluczeni lub sami się wykluczali.

Ponadto w ramach konkursu nr 15/2020 przyjętego uchwałą Nr 48/2261/19 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 13 grudnia 2019 r. wpłynęły dwie oferty na łączną kwotę **233 180,00 zł**, których nie można zakwalifikować do żadnych z ogłoszonych zadań – oferty zostały odrzucone na etapie oceny formalnej.

CEL 1 Budowanie pozytywnych postaw społecznych w stosunku do osób niepełnosprawnych oraz pogłębianie wiedzy na temat ich potrzeb

DZIAŁANIE 1.1 Gromadzenie i analiza danych na temat potrzeb osób niepełnosprawnych

W 2020 r. Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych przygotował informacje do 11 sprawozdań.

Sprawozdanie z realizacji programu za miniony rok wraz z oceną realizacji zadań polegające na gromadzeniu i analizie danych, przedstawione zostało za pomocą narzędzi własnych w postaci ankiet, tabel i opisów.

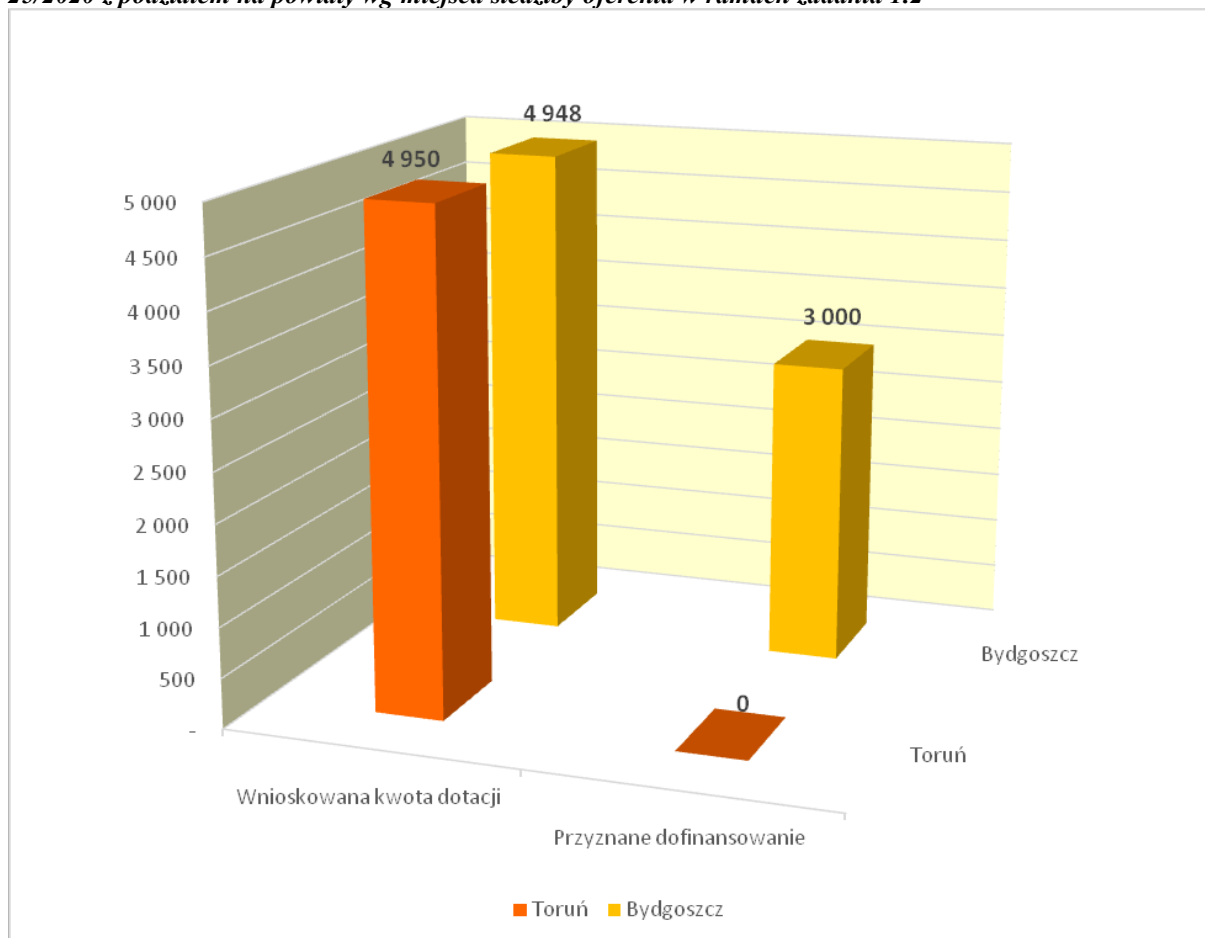
Zapis art. 35 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 426 z późn. zm.) stanowi o konieczności opracowania i realizowania przez samorząd województwa wojewódzkich programów dotyczących wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych. W roku 2020 zakończył się okres obowiązywania obecnego programu wojewódzkiego, przyjętego uchwałą Zarządu Województwa Nr 45/1376/12 z dnia 7 listopada 2012 r., powodując konieczność opracowania nowego programu będącego odpowiedzią na występujące problemy środowiska osób z niepełnosprawnością. Realizacja tego założenia wymagała pogłębionej analizy obszarowej w celu poznania obecnej sytuacji niepełnosprawnych mieszkańców województwa w różnych obszarach życia społecznego i zawodowego. W tym celu Zarząd Województwa w dniu 26 maja 2020 r. wyasygnował kwotę w wysokości **42 000,00 zł** na sporządzenie kompleksowej diagnozy sytuacji osób z niepełnosprawnością w województwie kujawsko-pomorskim. Dzięki tej wieloaspektowej diagnozie uzyskane zostały informacje o szczególnych potrzebach osób niepełnosprawnych, ich rodzin i otoczenia oraz określona została hierarchia ich potrzeb.

Wnioski wynikające z przeprowadzonego badania zostaną wykorzystane do opracowania nowego wojewódzkiego programu dotyczącego wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych obowiązującego od 2021 r.

DZIAŁANIE 1.2 Prowadzenie kampanii informacyjnych na rzecz integracji osób niepełnosprawnych i przeciwdziałaniu ich dyskryminacji

Jednym z 4 rodzajów zadań w otwartym konkursie ofert nr 15/2020 ogłoszonym przez Samorząd Województwa w grudniu 2019 r., finansowanym ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, było prowadzenie kampanii informacyjnych na rzecz integracji osób niepełnosprawnych i przeciwdziałaniu ich dyskryminacji. Celem zadania było niwelowanie negatywnych postaw wobec osób niepełnosprawnych – kształtowanie postaw społecznych opartych na otwartości, tolerancji i empatii wobec osób niepełnosprawnych, promowanie ich wizerunku jako pełnoprawnych obywateli, a także włączanie osób z niepełnosprawnością do aktywnego życia społecznego. W odpowiedzi na realizację tego zadania wpłynęły 2 oferty, z których jedna otrzymała dofinansowanie w wysokości 3 000,00 zł.

Wykres nr 5 Wartość wnioskowanego i przyznanego dofinansowania na realizację zadań - konkurs 15/2020 i 25/2020 z podziałem na powiaty wg miejsca siedziby oferenta w ramach zadania 1.2

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Zestawienie beneficjentów projektu z podziałem na liczbę osób niepełnosprawnych, miejsce zamieszkania, rodzaj niepełnosprawności w ramach powyższego działania, przedstawia tabela nr 1.

Tabela 1. Zbiornicze zestawienie osób niepełnosprawnych będących beneficjentami projektu realizowanego w ramach konkursu ofert nr 15/2020 z podziałem na miejsce zamieszkania, rodzaj niepełnosprawności – działanie 1.2

Lp.	Powiaty	Beneficjenci końcowi				Razem 3÷6
		Kobiety	Mężczyźni	Dziewczynki	Chłopcy	
1	2	3	4	5	6	7
2	miasto Bydgoszcz		3			3
3	nakielski	1				1
4	inowrocławski		1			1
5	Lipnowski		1			1
6	brodnicki			1		1
7	grudziądzki		1			1
9	Rypiński				2	2
10	świecki			1	1	2
11	żniński	1		2		3
1	Wieś			1		1
2	Miasto	2	6	3	3	14
1	Niepełnosprawność ruchowa					
2	Autyzm/Asperger					
3	Niepełnosprawność intelektualna					
4	Niepełnosprawność psychiczna					
5	Niepełnosprawność wzrokowa	2	6	4	3	15
6	Niepełnosprawność słuchowa					
7	Niepełnosprawność inna					
8	Osoby bez niepełnosprawności					

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Bezpośrednimi beneficjentami zadania było **15 osób**, wszystkie z niepełnosprawnością wzrokową. Tylko jedna osoba pochodziła ze wsi. Najwięcej, bo aż **42,9 %** beneficjentów, stanowili mężczyźni.

Prowadzenie kampanii informacyjnych na rzecz integracji osób niepełnosprawnych i przeciwdziałaniu ich dyskryminacji było również objęte konkursem nr 25/2020. Celem tego działania było budowanie pozytywnych postaw społecznych w stosunku do osób niepełnosprawnych oraz pogłębianie wiedzy z zakresu ich potrzeb, stosowanie alternatywnych form przygotowania materiałów (stworzenie wersji materiałów drukowanych w alfabecie Braille'a, z powiększoną czcionką, w tłumaczeniu na język łatwy, nagranie płyty z tłumaczeniem na język migowy, materiały w innych wersjach alternatywnych np. audio, rysunki, symbole), stosowanie zróżnicowanych środków przekazu i kanałów komunikacji, w tym dostosowanie do różnych typów niepełnosprawności. Na realizację tego zadania nie wpłynęła żadna oferta.

DZIAŁANIE 1.4 Wspieranie organizacji pozarządowych w zakresie prawidłowego przygotowania projektów dotyczących zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej w ramach otwartych konkursów ofert.

W 2020 r. organizacje pozarządowe mogły skorzystać z usług wspierających, zarówno w zakresie finansowym, jak i niefinansowym. W ramach pomocy niefinansowej pracownicy Wydziału Integracji Osób Niepełnosprawnych udzielali pomocy merytorycznej przy przygotowywaniu ofert, rozliczaniu projektów związanych z realizacją zadań publicznych niezbędnych do realizacji umów, przy przygotowaniu korekt harmonogramu rzeczowego i finansowego zadań oraz innych niezbędnych dokumentów.

Z uwagi na pandemię zadanie to było realizowane w ramach działań za pośrednictwem poczty elektronicznej oraz telefonicznie. Udzielono około 80 porad.

DZIAŁANIE 1.6 Promowanie aktywności osób niepełnosprawnych w różnych dziedzinach życia społecznego i zawodowego

Zadanie związane z promowaniem aktywności osób niepełnosprawnych w różnych dziedzinach życia społecznego i zawodowego nie zostało ogłoszone w otwartym konkursie ofert, finansowanym ze środków PFRON, ze względu na osiągnięcie wartości docelowej wskaźnika założonego do realizacji w ramach programu: „Równe Szanse (...)” do 2020 roku.

Powyższe zadanie realizowane było ze środków budżetu województwa w ramach zadania budżetowego. W związku z uchwałą nr 19/843/20 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 20 maja 2020 r. w sprawie przyjęcia planu działań na 2020 rok w ramach programu pn. „Równe szanse. Program działania na rzecz osób niepełnosprawnych do 2020 roku” Zarząd Województwa podjął decyzję o dofinansowaniu i realizacji, przy współpracy z organizacjami pozarządowymi i TVP Bydgoszcz, 5 projektów z czego jeden zaplanowany był do realizacji 30 grudnia 2019 r.

W dniu 30 grudnia 2019 r. Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego podjął decyzję o uruchomieniu środków finansowych w wysokości **10 000,00 zł** na współorganizację z Fundacją „Światło” w Toruniu IV Balu Osób Niepełnosprawnych. Bal odbył się 25 stycznia 2020 r. w toruńskim Dworze Artusa. W wydarzeniu wzięło udział **200** mieszkańców województwa z różnego typu niepełnosprawnościami i ich opiekunowie. Uczestnicy balu zostali zgłoszeni przez organizacje działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami bądź zgłaszali się indywidualnie.

W dniu 7 stycznia 2020 r. Zarząd Województwa przyznał środki finansowe w wysokości **7 600,00 zł** na produkcję i emisję 2 odcinków telewizyjnych w ramach programu „Mocne wsparcie” na antenie pasma regionalnego TVB Bydgoszcz. Każdy odcinek trwał 55 minut i został wyemitowany dwukrotnie. Składał się z części studyjnej – rozmowy z zaproszonymi ekspertami oraz felietonu w zakresie tematyki związanej z problemami osób z niepełnosprawnościami pt. „O terapii i roli terapeuty w procesie rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami w szczególności dzieci i młodzieży”. Program telewizyjny miał charakter edukacyjny.

W tym samym dniu Zarząd zatwierdził do realizacji dwie edycje wystawy rękodzieła artystycznego osób niepełnosprawnych pn. „My też potrafimy”. Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych dwa razy w roku organizuje wystawy prac osób

z niepełnosprawnością, które mają charakter cykliczny i odbywają się w okresie Świąt Wielkanocnych i Bożego Narodzenia. Wystawy cieszą się dużym zainteresowaniem zarówno wśród niepełnosprawnych wystawców, urzędników i mieszkańców naszego regionu. Niestety, z uwagi na sytuację epidemiologiczną związaną z COVID-19 i decyzje rządu o całkowitym lockdownie w kraju, wystawy nie odbyły się.

Ponadto w dniu 20 marca 2020 r. – Zarząd Województwa przyznał środki finansowe w wysokości **8 000,00 zł** na produkcję i emisję 2 odcinków telewizyjnych w ramach programu „Czas na interwencję” na antenie pasma regionalnego TVB Bydgoszcz i dotyczył tematyki związanej z osobami z niepełnosprawnościami pn. „Terapia i rehabilitacja dzieci i młodzieży”. Każdy odcinek trwał 55 minut i został wyemitowany dwukrotnie.

W dniu 21 października 2020 r. Zarząd zatwierdził również do realizacji zadania związane ze współorganizacją Świąt Bożego Narodzenia w Domu Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży w Grabiu, DPS w Chełmnie i DPS w Kamieniu Krajeńskim. Pomimo reżimu sanitarnego i izolacji w czasie pandemii, z dala od własnych rodzin **169** osobom z niepełnosprawnościami, w tym **36** dzieciom, udało się godnie przeżyć okres świąteczny. Przekazana kwota w wysokości **71 758,00 zł** została wykorzystana w całości;

Zrealizowane zostały oczekiwane rezultaty dotyczące przełamywania barier mentalnych i stereotypów dotyczących osób z niepełnosprawnościami.

DZIAŁANIE 1.7. Współpraca z Zespołami Opiniodawczo-Doradczymi oraz Wojewódzką Społeczną Radą ds. Osób Niepełnosprawnych

W okresie sprawozdawczym Wojewódzka Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych wydała łącznie **4 pozytywne opinie** do spraw prowadzonych przez Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych, w tym:

1. określenia zadań Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 2020 roku;
2. sprawozdania z realizacji programu pn. „Równe szanse (...)” za 2019 rok.
3. 2 opinie rady na temat projektu uchwał Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie umów na okres dłuższy niż jeden rok budżetowy na dofinansowanie robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów

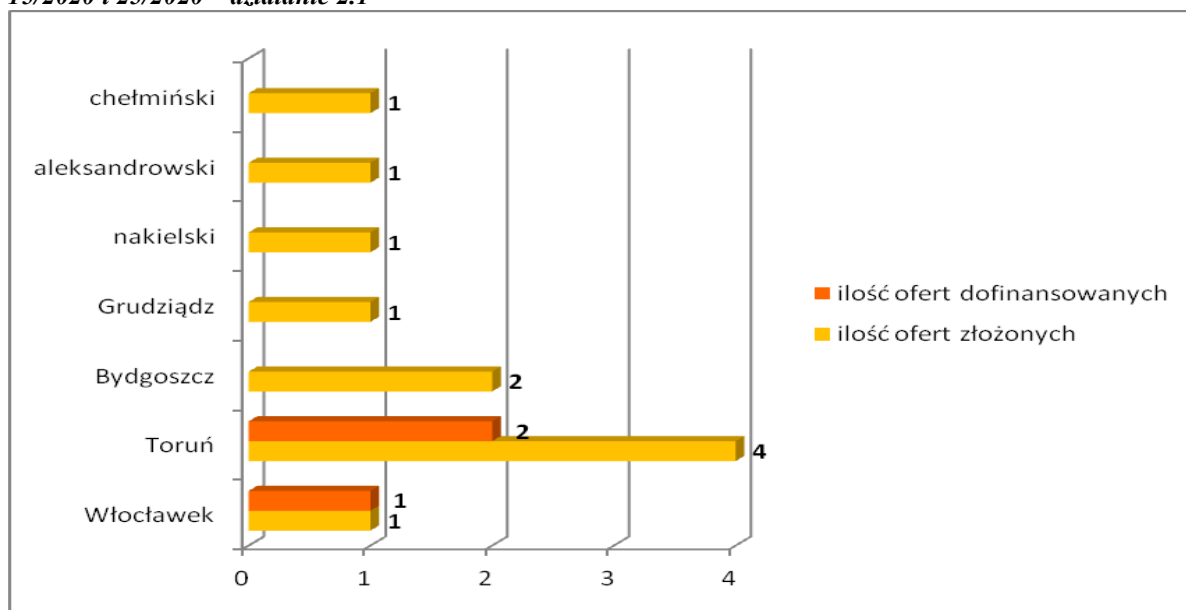
CEL 2 Poprawa dostępu osób niepełnosprawnych i ich otoczenia do informacji

DZIAŁANIE 2.1 Organizowanie i prowadzenie szkoleń, kursów i warsztatów, grup środowiskowego wsparcia oraz zespołów aktywności społecznej dla osób niepełnosprawnych

Działanie 2.1 ogłoszone zostało otwartym konkursem ofert nr 15/2020 oraz 25/2020 w ramach finansowania ze środków PFRON. Celem tego działania było zdobycie nowych bądź podniesienie nabytych kwalifikacji, umiejętności przez osoby niepełnosprawne, poprawa dostępu osób niepełnosprawnych do różnego typu informacji w różnych wersjach, dostępnych dla osób z różnymi dysfunkcjami organizmu (wersje elektroniczne o zastosowanym powiększonym druku, w alfabecie Braille’a, w języku migowym, zastosowanie napisów pod obrazem i zastosowanie tekstu w łatwej do zrozumienia formie.

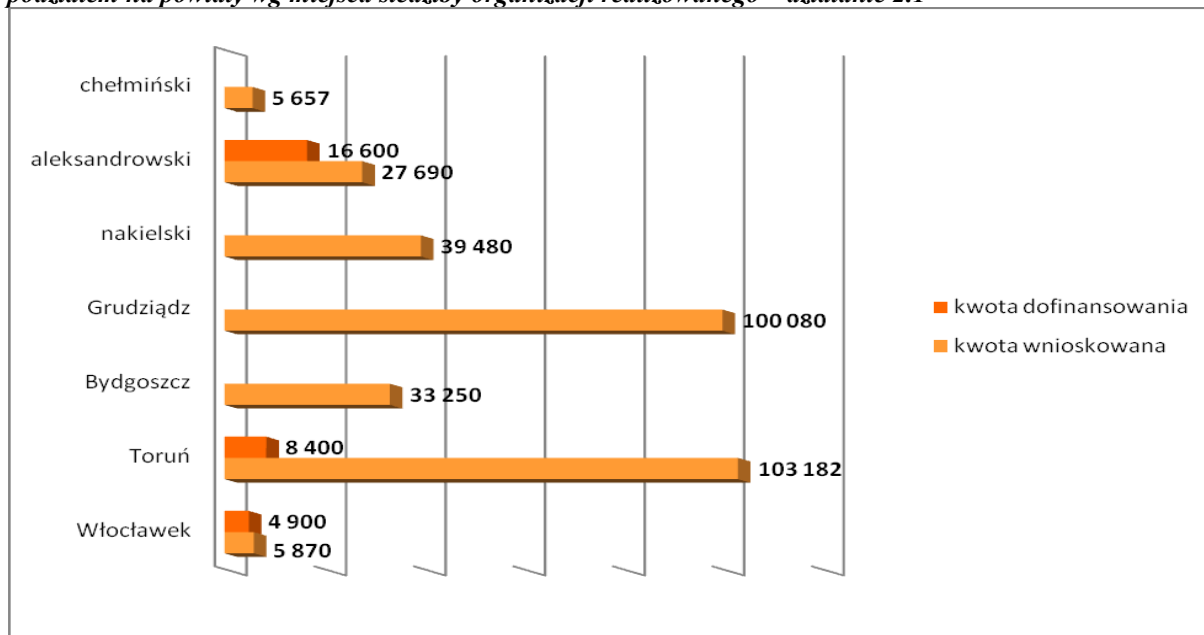
Na realizację zadania wpłynęło **11 ofert**, z których **3** uzyskały dofinansowanie. Zestawienie ofert złożonych i finansowanych ze środków PFRON w ramach konkursu 15/2020 i 25/2020 i wysokość dofinansowania z obu konkursów z podziałem na powiaty ilustruje wykres nr 6 i 7.

Wykres nr 6 Zbiorcze zestawienie ofert złożonych i finansowanych ze środków PFRON w ramach konkursu 15/2020 i 25/2020 – działanie 2.1

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Wykres nr 7 Wartość wnioskowanego i przyznanego dofinansowania w ramach konkursu 15/2020 i 25/2020 z podziałem na powiaty wg miejsca siedziby organizacji realizowanego – działanie 2.1

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Uzyskany rezultat to wzrost liczby osób niepełnosprawnych, które nabyły lub podniosły swoje kwalifikacje, umiejętności w zakresie przewycięzania ograniczeń wynikających z ich niepełnosprawności.

Zestawienie beneficjentów projektu z podziałem na liczbę osób niepełnosprawnych, miejsce zamieszkania, rodzaj niepełnosprawności w ramach powyższego działania, przedstawia tabela nr 2.

Tabela 2. Zbiorcze zestawienie osób niepełnosprawnych, beneficjentów konkursu ofert nr 15/2020i 25/2020 z podziałem na miejsce zamieszkania, płeć i rodzaj niepełnosprawności – działanie 2.1

Lp.	Powiaty	Beneficjenci końcowi				Razem 3÷6
		Kobiety	Mężczyźni	Dziewczynki	Chłopcy	
1	2	3	4	5	6	7
1	miasto Bydgoszcz	50	33			83
2	Toruń	26	25			51
3	aleksandrowski	6	2			8
4	inowrocławski	25	20			45
5	toruński	1	1			2
6	brodnicki	1				1
7	grudziądzki	30	20			50
11	mogileński	12	12			24
18	włocławski	16	3	3	3	25
1	Wieś	13	9	2	1	25
2	Miasto	154	107	1	2	264
1	Niepełnosprawność ruchowa	6	8			14
2	Autyzm/Asperger	1		2	2	5
3	Niepełnosprawność intelektualna	22	10			32
4	Niepełnosprawność psychiczna	4	4		1	9
5	Niepełnosprawność wzrokowa					
6	Niepełnosprawność słuchowa	130	90			220
7	Niepełnosprawność inna	4	5			9

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Bezpośrednimi beneficjentami zadania było **289 osób** z niepełnosprawnościami, w tym aż **76,1 %** z niepełnosprawnością słuchową. Największą grupę stanowiły osoby zamieszkujące w mieście (**91,3 %**) i dorośli (**97,9 %**).

DZIAŁANIE 2.3 Prowadzenie poradnictwa psychologicznego, społeczno-prawnego oraz udzielanie informacji na temat przysługujących uprawnień, dostępnych usług, sprzętu rehabilitacyjnego i pomocy technicznej dla osób niepełnosprawnych

Powyższe działanie zrealizowano w ramach otwartego konkursu nr 15/2020 i 25/2020. Celem działań w ramach konkursu 15/2020 była poprawa dostępu osób niepełnosprawnych do różnego typu informacji w różnych wersjach, dostępnych dla osób z różnymi dysfunkcjami organizmu (wersje elektroniczne o zastosowanym powiększonym druku, w alfabecie Braille'a, w języku migowym, zastosowanie napisów pod obrazem i zastosowanie tekstu w łatwej do zrozumienia formie). Natomiast celem działań ogłoszonych do realizacji w konkursie 25/2020 było, w ramach poprawy dostępu do różnego typu informacji dla osób z różnymi dysfunkcjami organizmu, stworzenie wersji materiałów drukowanych w alfabecie Braille'a, z powiększoną czcionką, w tłumaczeniu na język migowy, materiały w innych wersjach alternatywnych np. audio, rysunki, symbole).

W odpowiedzi na powyższe konkursy wpłynęło **5 ofert**, z których **3** otrzymały dofinansowanie. Wnioskowaną i otrzymaną wysokość dofinansowania w podziale na powiaty ilustruje tabela nr 3.

Tabela nr 3 Zbiorcze zestawienie ofert złożonych i dofinansowanych w ramach konkursu 15/2020 i 25/2020 z podziałem na powiaty wg miejsca siedziby organizacji – prowadzenie poradnictwa psychologicznego, społeczno-prawnego (...)

Miasto / Powiat	Ilość ofert złożonych	Wnioskowana kwota dotacji (zł)	Ilość ofert dofinansowanych	Przyznana kwota dotacji (zł)
m. Bydgoszcz	4	182 656,90	2	52 500,00
Warszawa	1	11 070,00	1	8 500,00
RAZEM	5	193 726,90	3	61 000,00

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

W wyniku realizacji powyższego działania uzyskano zakładany rezultat jakim był wzrost wiedzy i umiejętności osób niepełnosprawnych w zakresie sposobu przewycięzania ograniczeń wynikających z niepełnosprawności. Beneficjentami tego zadania było **220 osób**. Podział beneficjentów ze względu na miejsce zamieszkania i rodzaj niepełnosprawności ilustruje tabela nr 4.

Tabela nr 4 Zbiorcze zestawienie osób niepełnosprawnych będących beneficjentami w ramach konkursu 15/2020 i 25/2020 z podziałem na powiaty wg miejsca siedziby organizacji – działanie 2.3

La t	Powiat / Niepełnosprawność	Beneficjenci końcowi				Razem 3÷6
		Kobiety	Mężczyźni	Dziewczynki	Chłopcy	
1	2	3	4	5	6	7
1	miasto Toruń	2				2
2	toruński	5	10			15
3	miasto Bydgoszcz	8	15			23
4	grudziądzki	26	14	5	8	53
5	inowrocławski	1				1
6	bydgoski	49	51	4	5	109
7	nakielski	1				1
8	wąbrzeski	1				1
9	świecki	11	3			14
10	żniński		1			1
1	Wieś	8	5	1	3	17
2	Miasto	96	89	8	10	203
1	Niepełnosprawność ruchowa	10	5			15
2	Niepełnosprawność intelektualna					
3	Niepełnosprawność psychiczna	1	8			9
4	Niepełnosprawność wzrokowa	90	78	9	13	190
5	Niepełnosprawność słuchowa		1			1
6	Niepełnosprawność inna	3	2			5

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Wśród 220 beneficjentów zadania aż 190 osób to osoby z dysfunkcją wzroku (86,4 %). Największą grupę stanowiły osoby zamieszkujące w mieście (92,3 %) i dorośli (90,0 %).

DZIAŁANIE 2.5 Dostosowanie stron internetowych do potrzeb osób niepełnosprawnych

W okresie sprawozdawczym nadal prowadzona była strona internetowa: niepełnosprawni.kujawsko-pomorskie.pl zawierająca informacje o zadaniach realizowanych przez Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych, działaniach na rzecz osób z niepełnosprawnościami podejmowanych lub finansowanych przez Samorząd Województwa. W 2020 r. główny nacisk został położony na jasność i zrozumiałość języka oraz dostępność publikowanych materiałów i informacji cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych.

W związku z wejściem w życie ustawy o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (Dz. U. poz. 848), przeprowadzono samoocenę zgodności strony internetowej z omawianą ustawą. Do końca 2021 roku strona internetowa zostanie w pełni dostosowana do wymagań prawnych.

CEL 3 Wyrównywanie szans w zakresie dostępności do kształcenia i zdobywania zawodu przez osoby niepełnosprawne

DZIAŁANIE 3.1. Likwidacja barier architektonicznych w placówkach edukacyjnych z uwzględnieniem zaplecza socjalno-bytowego

W powyższym zakresie w 2020 r. Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych realizował 1 wniosek złożony przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Chełmży. Zadanie dotyczyło budowy windy wraz z zewnętrzną infrastrukturą w Poradni i zostało zrealizowane w ramach „Dofinansowania robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów”. W 2020 r. podjęte prace w tym zakresie, zostały zakończone w całości. Na zadanie przyznano dofinansowanie w wysokości **260 000,00 zł**.

Szczegółowe informacje na temat realizacji dofinansowania robót budowlanych znajdują się w opisie celu 5, działanie 5.2.

CEL 4 Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych

Działanie 4.1 Zwiększenie zatrudnienia osób niepełnosprawnych ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności poprzez tworzenie i wspieranie działalności zakładów aktywności zawodowej

Województwo Kujawsko-Pomorskie realizuje zadanie współfinansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, będących w dyspozycji Województwa pn. dofinansowanie kosztów tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej.

Zakłady Aktywności Zawodowej zapewniają niezbędną rehabilitację zawodową i społeczną dla osób niepełnosprawnych. Są to często osoby niezdolne do pracy na rynku otwartym, dotknięte długotrwałym wykluczeniem społecznym. Zatrudnienie tych osób realizowane jest pod opieką i nadzorem personelu. Działania te mają na celu możliwość przywrócenia sprawności do wykonywania obowiązków zawodowych, a docelowo znalezienie zatrudnienia na otwartym rynku pracy poza zakładem aktywności zawodowej.

O dofinansowanie na tworzenie i działanie ZAZ mogą ubiegać się jednostki samorządu terytorialnego (powiaty, gminy) oraz fundacje, stowarzyszenia lub inne organizacje społeczne, których statutowym zadaniem jest rehabilitacja zawodowa i społeczna osób z niepełnosprawnościami. Od 2005 roku w województwie kujawsko – pomorskim sukcesywnie tworzone są zakłady aktywności zawodowej. W 2020 r.

w województwie kujawsko-pomorskim funkcjonowało 9 Zakładów Aktywności Zawodowej (ZAZ) w: Białych Błotach (organizator – gmina Białe Błota), Drzonowie (organizator – gmina Lisewo), Przyjezierzu (organizator – gmina Strzelno), Bydgoszczy (organizator – miasto Bydgoszcz), Brodnicy (organizator – powiat brodnicki), Radziejowie (organizator – powiat radziejowski), Tucholi (organizator – powiat tucholski, Wąbrzeźnie (organizator – Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski), Włocławku (organizator – gmina miasto Włocławek).

Rozmieszczenie Zakładów Aktywności Zawodowej w poszczególnych powiatach na terenie województwa kujawsko - pomorskiego przedstawia rysunek nr 1.

Rysunek nr 1 Zakłady Aktywności Zawodowej działające w 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Samorząd Województwa w 2020 roku dla ZAZ przekazał środki finansowe w łącznej wysokości **10 538 697,00 zł** w tym:

1. z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych kwotę **10 368 937,00 zł**;
2. z budżetu województwa kwotę **169 760,00 zł** – zgodnie z zapisami z art. 29 ust. 3, pkt 2 ustawy o rehabilitacji (...), który stanowi o obowiązku finansowania kosztów działania zakładów aktywności zawodowej ze środków samorządu województwa w wysokości co najmniej 10%, (procentowy udział samorządu województwa w kosztach może być zmniejszany, pod warunkiem znalezienia innych źródeł finansowania).

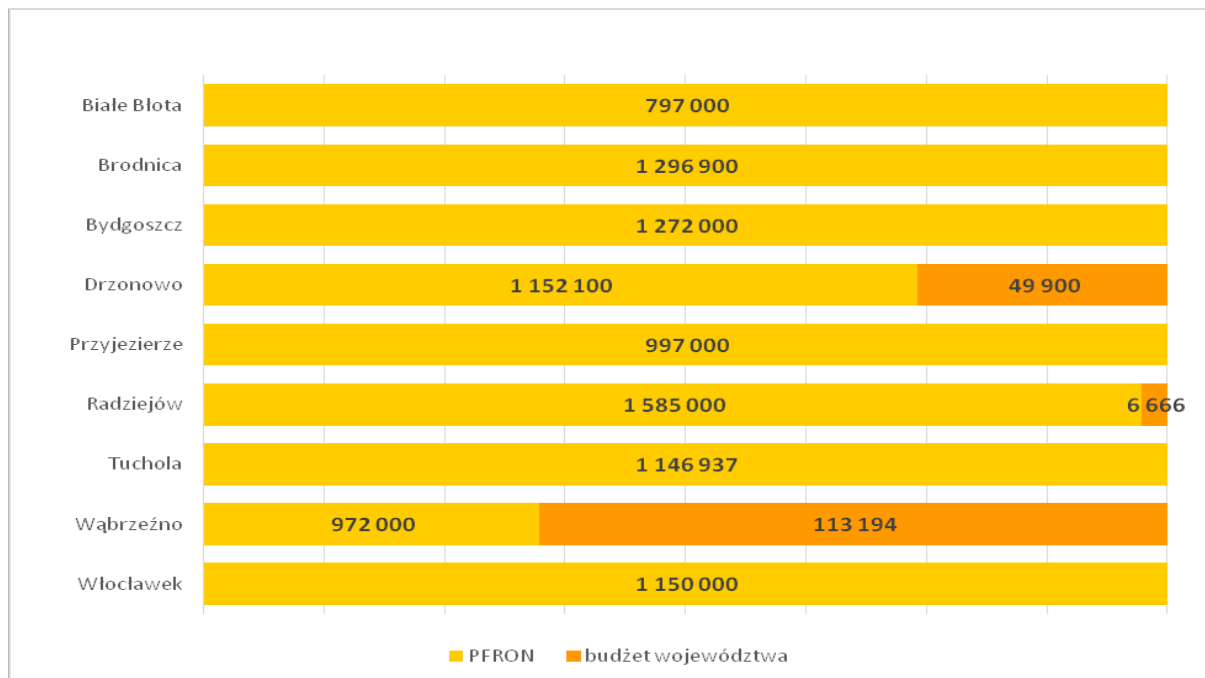
Powyższa kwota przeznaczona była w całości na dofinansowanie działalności ZAZ. Wykorzystano ją w **100%**.

Koszty działania Zakładów Aktywności Zawodowej finansowane są również z innych źródeł, m.in. budżetów organizatorów, prowadzonej działalności usługowej, realizacji różnych

programów finansowanych ze środków PFRON. Łącznie koszt działania wszystkich ZAZ w 2020 r. wyniósł **37 256 179,75zł**.

Podział środków finansowych na poszczególne ZAZ wg źródeł finansowania przedstawia wykres nr 8.

Wykres nr 8 Podział środków finansowych dla poszczególnych ZAZ wg źródeł finansowania

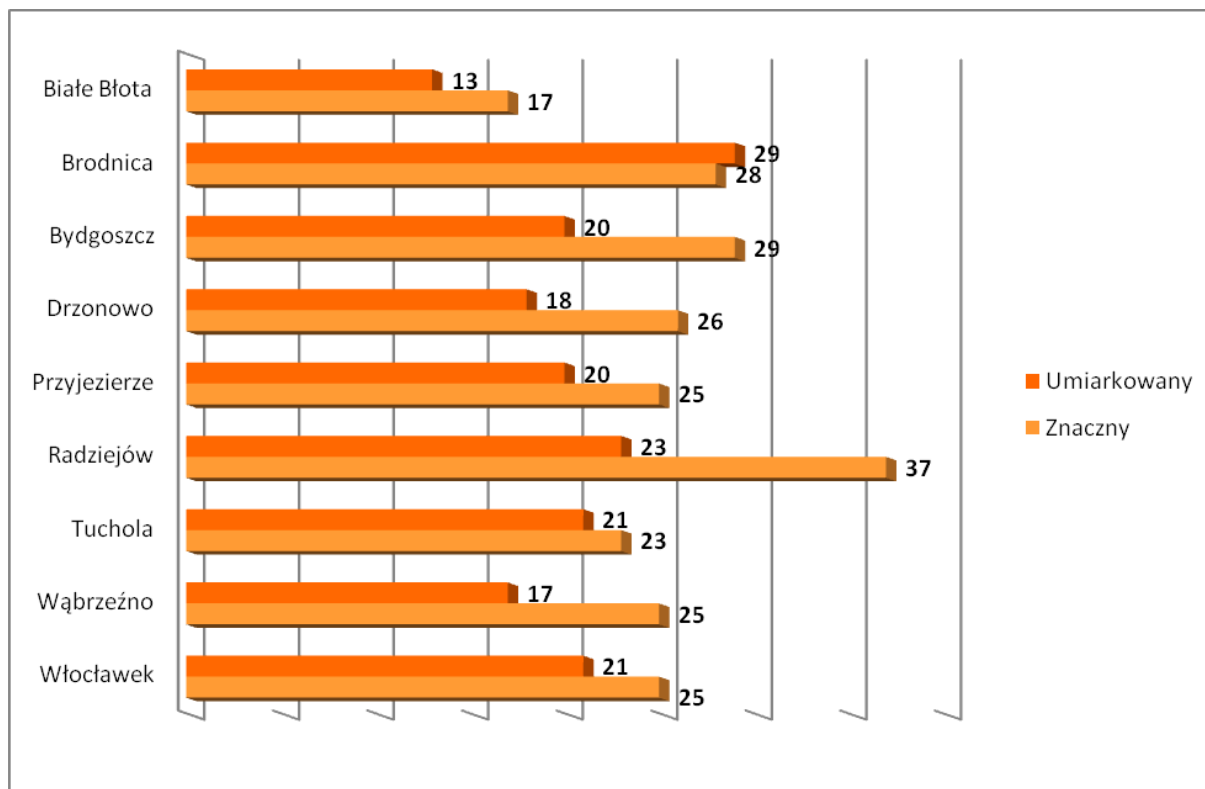
Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Łącznie w Zakładach Aktywności Zawodowej zatrudnionych było **526** osób, w tym **410** osób z niepełnosprawnością, w tym **225** osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności i **182** osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.

W 2020 r. ZAZ opuściło **6** osób. Zgodnie z zawartymi umowami Zakłady muszą uzupełnić stan zatrudnienia w ciągu jednego miesiąca, w związku z tym w 2021 r. muszą zatrudnić ponownie **3** osoby uzupełniając zwolnione stanowiska dla osób niepełnosprawnych. Strukturę zatrudnienia w ZAZ wg stopnia niepełnosprawności przedstawia wykres nr 9.

Wykres nr 9 Struktura zatrudnienia w ZAZ wg stopnia niepełnosprawności

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych.

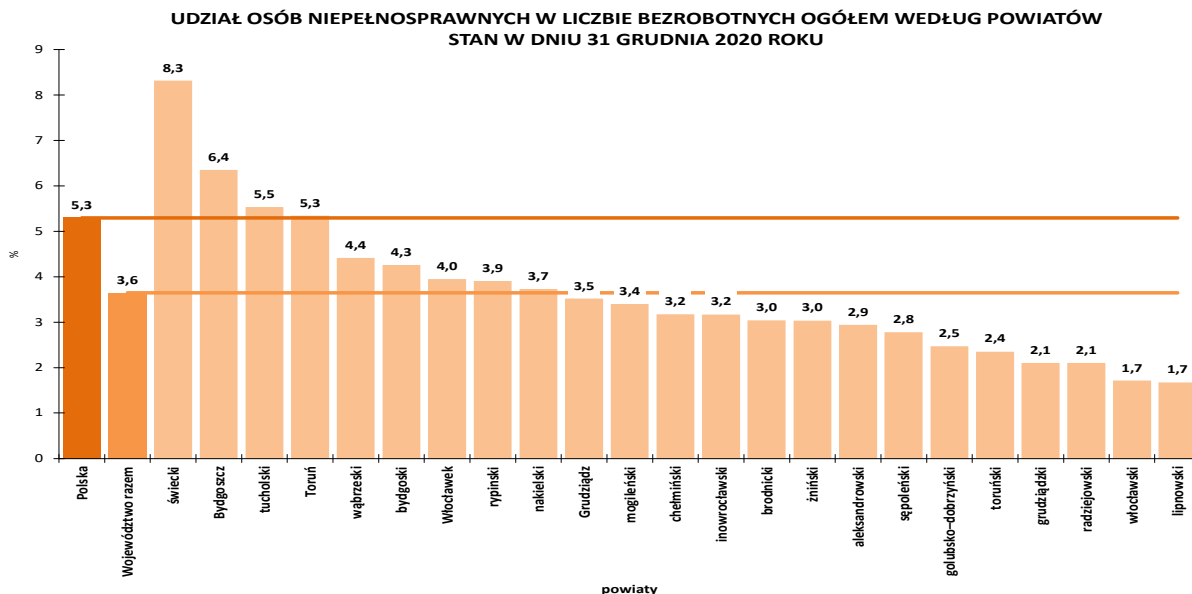
DZIAŁANIE 4.2. Organizowanie i prowadzenie zintegrowanych działań na rzecz włączenia osób niepełnosprawnych w rynek pracy

Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej zgodnie z kompetencjami wynikającymi z przepisów ustawy o rehabilitacji (...) realizowana jest przez samorząd województwa, samorzady powiatowe oraz Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Zgodnie z informacją przekazaną przez Wojewódzki Urząd Pracy, wg stanu na dzień 31 grudnia 2020 roku w powiatowych urzędach pracy w województwie kujawsko-pomorskim zarejestrowanych pozostawało 2 677 bezrobotnych niepełnosprawnych. Stanowili oni 3,6% ogółu bezrobotnych w województwie (przed rokiem 4,5%)². Rozkład udziału osób niepełnosprawnych w ogólnej liczbie bezrobotnych z podziałem na powiaty przedstawia wykres nr 10.

² Wskaźnik ten dla całej Polski wyniósł 5,3%, o 1,3 pkt. proc. mniej niż przed rokiem

Wykres nr 10 Rozkład udziału osób niepełnosprawnych w ogólnej liczbie bezrobotnych z podziałem na powiaty

Zródło: Sprawozdanie MRPIPS-01 o rynku pracy

Opracowanie: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu

W porównaniu do końca 2019 roku w województwie wystąpił spadek liczby bezrobotnych niepełnosprawnych o **206** osób (7,1%, podczas gdy liczba bezrobotnych ogółem wzrosła o 14,7%). W 2020 roku w powiatowych urzędach pracy w województwie kujawsko-pomorskim zarejestrowało się **3 720³** bezrobotnych niepełnosprawnych czyli o 26,7% mniej niż w roku poprzednim.

W 2020 roku pracę podjęło **1 671** niepełnosprawnych bezrobotnych (o 24,7% mniej niż w roku poprzednim, co stanowiło 3,4% wszystkich podjęć pracy przez bezrobotnych w województwie (w roku poprzednim 4,0%).

Pracę **subsydiowaną** podjęło w 2020 roku **287** bezrobotnych niepełnosprawnych.

Szkolenia rozpoczęło w 2020 roku 34 bezrobotnych niepełnosprawnych co stanowiło 2,3% ogółu bezrobotnych podejmujących tę formę aktywizacji (wobec 2,5% w roku 2019). W grupie tej było 19 kobiet i 8 mieszkańców wsi (w roku poprzednim odpowiednio: 29 kobiet i 23 zamieszkałych na wsi).

Staże w 2020 r. podjęło 166 bezrobotnych niepełnosprawnych (o 32,8% mniej niż w roku poprzednim). Stanowiło to 2,9% ogółu bezrobotnych podejmujących tę formę aktywizacji (w roku 2019 było 2,8%). Wśród tych osób były 102 kobiety i 79 mieszkańców wsi (w roku poprzednim odpowiednio: 154 kobiety i 113 zamieszkałych na wsi).

W 2020 roku ani jeden bezrobotny niepełnosprawny (tak samo jak w roku poprzednim) nie rozpoczął **przygotowania zawodowego dorosłych**.

Prace społecznie użyteczne podjęło w 2020 roku **84** bezrobotnych niepełnosprawnych (o 28,2% mniej niż w roku poprzednim). W grupie tej było **36** kobiet i **40** mieszkańców wsi (w roku poprzednim: 54 kobiety i 56 mieszkańców wsi).

³ W sprawozdaniu MRPIPS-01 wykazano 3712 osób, ponieważ nie uwzględnia się w nim osób, które nie posiadały lub nie okazały orzeczenia o niepełnosprawności w momencie rejestracji w PUP

Z analizy struktury aktywizacji bezrobotnych niepełnosprawnych według form aktywizacji, przedstawionej w tabeli nr 5 wynika, że częściej niż bezrobotni ogółem korzystali oni z prac społecznie użytecznych, a rzadziej brali udział w pozostałych formach.

Tabela nr 5 Aktywizacja niepełnosprawnych bezrobotnych w latach 2019-2020

AKTYWIZACJA NIEPEŁNOSPRAWNYCH BEZROBOTNYCH W LATACH 2019-2020

Wyszczególnienie		2019 rok	2020 rok				
			zmiana		w %		
		osoby					
Podjęcie pracy	1	2 220	1 671	-549	-24,7		
z wiersza 1	z wiersza 2	praca subsydiowana	2	363	287	-76	-20,9
		na miejscach pracy refundowanych ze środków Funduszu Pracy	3	49	50	1	2,0
		w tym w zakładach pracy chronionej	4	0	0	0	.
		na miejscach pracy refundowanych ze środków PFRON	5	32	22	-10	-31,3
		w tym w zakładach pracy chronionej	6	5	3	-2	-40,0
		podjęcie działalności gospodarczej	7	30	21	-9	-30,0
		w tym w ramach bonu na zasiedlenie	8	0	0	0	.
		prace interwencyjne	9	58	45	-13	-22,4
		roboty publiczne	10	161	136	-25	-15,5
		praca poza miejscem zamieszkania w ramach bonu na zasiedlenie	11	5	5	0	0,0
		praca w ramach bonu zatrudnieniowego	12	0	0	0	.
		praca w ramach świadczenia aktywizacyjnego	13	0	0	0	.
		praca w ramach grantu na telepracę	14	0	0	0	.
		praca w ramach refundacji składek na ubezpieczenie społeczne	15	0	0	0	.
		praca w ramach dofinansowania wynagrodzenia za zatrudnienie skierowanego bezrobotnego powyżej 50 r. ż.	16	7	1	-6	-85,7
		rozpoczęcie realizacji indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego lub podpisania kontraktu socjalnego	17	14	7	-7	-50,0
		praca niesubsydiowana	18	1 857	1 384	-473	-25,5
	z wiersza 18	praca sezonowa	19	31	20	-11	-35,5
pozostałe zatrudnienie		20	1 791	1 335	-456	-25,5	
podjęcie działalności gospodarczej		21	35	29	-6	-17,1	
Rozpoczęcie szkolenia	22	70	34	-36	-51,4		
w tym w ramach bonu szkoleniowego	23	0	0	0	.		
Rozpoczęcie stażu	24	247	166	-81	-32,8		
w tym w ramach bonu stażowego	25	0	0	0	.		
Rozpoczęcie przygotowania zawodowego dorosłych	26	0	0	0	.		
Rozpoczęcie pracy społecznie użytecznej	27	117	84	-33	-28,2		
w tym w ramach PAI (Program Aktywizacja i Integracja)	28	1	0	-1	-100,0		
Skierowanie do agencji zatrudnienia w ramach zlecenia działań aktywizacyjnych	29	0	0	0	.		

Źródło: Sprawozdanie MRPiPS-07 o osobach niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu

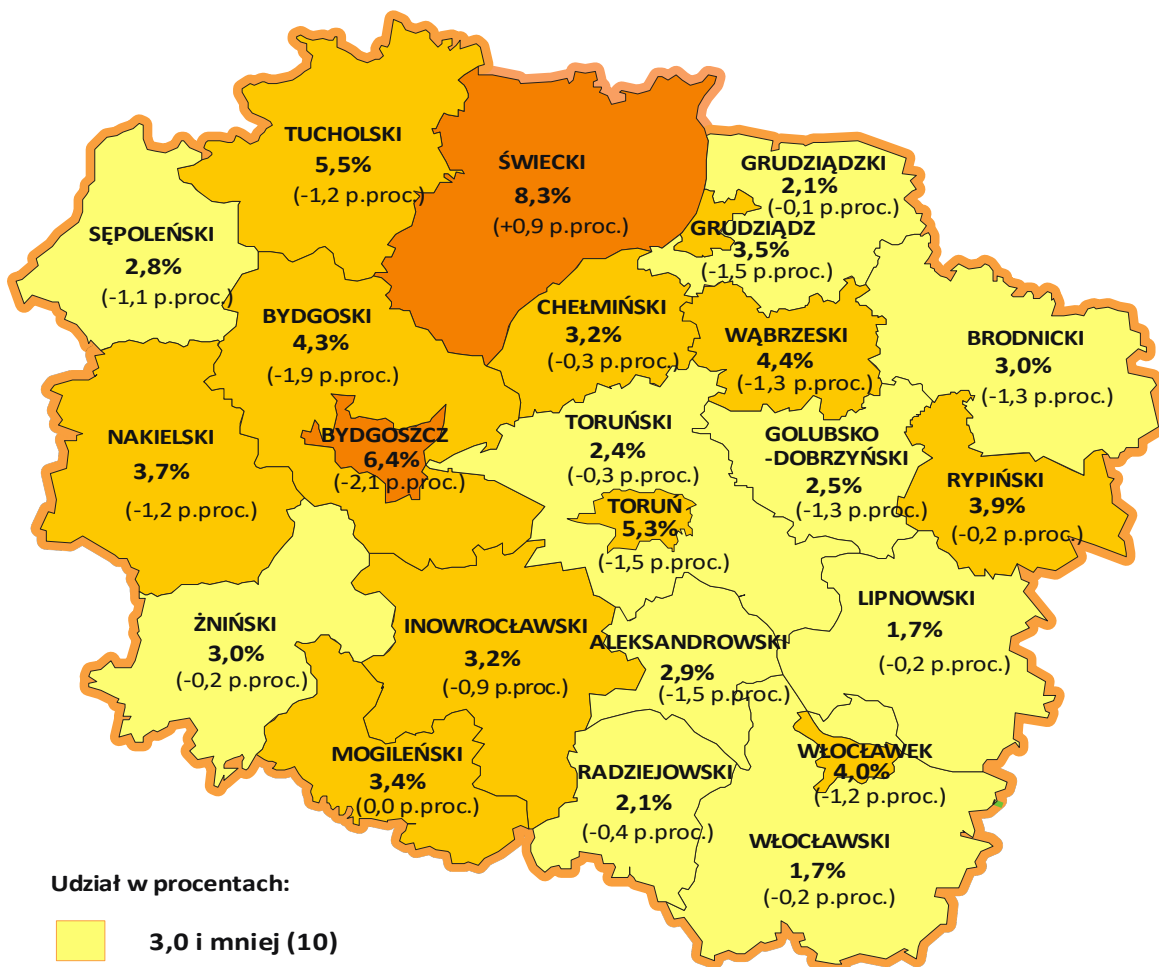
. - obliczenie wskaźnika nie jest możliwe

Opracowanie: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu

Udział niepełnosprawnych bezrobotnych w 2020 roku ze wskazaniem procentowych odchyleń w porównaniu z rokiem 2019 przedstawia rysunek nr 2.

Rysunek nr 2 Udział niepełnosprawnych bezrobotnych w 2020 roku ze wskazaniem procentowych odchyleń w porównaniu z rokiem 2019

**UDZIAŁ BEZROBOTNYCH NIEPEŁNOSPRAWNYCH
WEDŁUG POWIATÓW WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO
STAN W KOŃCU GRUDNIA 2020 ROKU**

Udział w procentach:

- 3,0 i mniej (10)
- 3,1 – 6,0 (11)
- 6,1 i więcej (2)

Polska: 5,3% (-1,3 p.proc.)

Województwo

Kujawsko-Pomorskie: 3,6% (-0,9 p.proc.)

(ZMIANA UDZIAŁU NIEPEŁNOSPRAWNYCH W OGÓLE BEZROBOTNYCH DO STANU W KOŃCU GRUDNIA 2019 ROKU)

Opracowanie: WUP w Toruniu na podstawie danych ze sprawozdania MRPiPS-01 o rynku pracy

Poza osobami niepełnosprawnymi bezrobotnymi w rejestrach PUP, znajdują się również osoby niepełnosprawne poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu. Zgodnie z zapisami ustawy o rehabilitacji (...), osoba niepełnosprawna zarejestrowana w powiatowym urzędzie

pracy jako poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu może korzystać na zasadach takich jak bezrobotni z usług lub instrumentów rynku pracy określonych w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 roku o Promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2019 r. poz. 1482, z późn. zm.). Wydatki na formy aktywizacji wymienione w ustawie o rehabilitacji (...), w odniesieniu do osób niepełnosprawnych zarejestrowanych, jako poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu, są finansowane tylko ze środków PFRON.

W tabeli nr 6 przedstawiono zbiorcze zestawienie zadań na rzecz rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych realizowane przez powiaty. Samorządy powiatowe dzięki organizowanym szkoleniom i przekwalifikowaniom umożliwiają osobom niepełnosprawnym zdobycie nowych umiejętności zawodowych, odnowienie już posiadanych kwalifikacji, co w ostateczności daje możliwość uzyskania wyższych kompetencji zawodowych zwiększających ich szanse na podjęcie zatrudnienia. Z kolei kierowanie osób niepełnosprawnych na staż do pracodawców, to niejednokrotnie pierwszy ich kontakt z pracą. Podczas stażu zdobywają cenne doświadczenie zawodowe, a pracodawca ma okazję poznać ich możliwości adaptacji w danej pracy oraz ocenić nabyte przez nich umiejętności wykonywania zadań na danym stanowisku pracy. Często staż kończy się propozycją zatrudnienia tej osoby niepełnosprawnej.

Środki skierowane do pracodawców na utworzenie stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych, to kolejna szansa na zdobycie przez nich zatrudnienia minimum na 36 miesięcy. W urzędach pracy środki PFRON mogą być też przeznaczone na zadanie związane z częściowym zwrotem miesięcznych kosztów zatrudnienia pracowników pomagających pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy. Środki te w niejednym przypadku pozwalają na utrzymanie zatrudnienia danej osoby niepełnosprawnej, potrzebującej pomocy innego pracownika przy wykonywaniu niektórych czynności w pracy.

W związku z aktywizacją zawodową osób niepełnosprawnych bardzo ważną rolę w urzędzie pracy spełniają pośrednicy pracy i doradcy zawodowi. Ich zadaniem jest nie tylko pomoc przy wyborze odpowiedniego zatrudnienia, ale i pośrednictwo między pracodawcą, a osobą niepełnosprawną – przyszłym pracownikiem.

Tabela 6 Zbiorcze zestawienie zadań na rzecz rehabilitacji zawodowej oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych realizowanych w 2020 r. przez powiaty na podstawie ustawy o rehabilitacji (...)

Lp.	Nazwa zadania ustawowego lub nazwa programu lub nr działania	Podstawa prawna zadania <i>Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27.08.1997 r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 1172 z późn. zm.)</i>	Liczba złożonych wniosków	Liczba zawartych umów	Liczba podjętych działań w ramach zadania	Liczba osób z niepełnosprawnością w realizowanych zadaniach, w tym:				Kwota dofinansowania (w zł)	
						ogółem	z lekkim stopniem	z umiarkowanym stopniem	ze znacznym stopniem	PFRON (w zł)	Inne źródła* (w zł)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Usługi i instrumenty rynku pracy np. staże, szkolenia, itp.)	art. 11	229	229	239	260	123	129	8	316 827,38	1 564 388,70
2	Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej przyznane na podstawie zawartej umowy ze starostą	art. 12a	29	23	22	21	10	11	0	802 528,74	5 860,71
3	Jednorazowe środki na podjęcie działalności rolniczej przyznane na podstawie zawartej umowy ze starostą	art. 12a	15	13	14	13	10	2	1	11 090,34	61 944,08

4	Jednorazowe środki na podjęcie działalności w formie spółdzielni socjalnej przyznane na podstawie zawartej umowy ze starostą	art. 12a	2	2	2	3	2	1	0	0	32 056,75
5	Dofinansowanie do wysokości 50% oprocentowania kredytu bankowego zaciągniętego na kontynuowanie działalności gospodarczej na podstawie umowy zawartej ze starostą	art. 13 ust. 1	4	4	4	4	1	2	1	6 500,88	14 298,33
6	Dofinansowanie do wysokości 50% oprocentowania kredytu bankowego zaciągniętego na kontynuowanie własnego/dzierżawionego gospodarstwa rolnego na podstawie umowy zawartej ze starostą	art. 13 ust. 1	1	1	1	1	1	0	0	24 000,00	0
7	Zwrot kosztów adaptacji pomieszczeń zakładu pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych	art. 26, ust. 1, pkt 1	0	0	0	0	0	0	0	0	0

8	Zwrot kosztów lub nabycia urządzeń ułatwiających osobie niepełnosprawnej wykonywanie pracy lub funkcjonowanie w zakładzie pracy	art. 26, ust. 1, pkt 1b	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9	Zwrot kosztów zakupu i autoryzacji oprogramowania na użytek pracowników niepełnosprawnych oraz urządzeń technologii wspomagających lub przystosowanych do potrzeb wynikających z ich niepełnosprawności	art. 26, ust. 1, pkt 1c	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10	Zwrot kosztów rozpoznania przez służby medycyny pracy potrzeb, o których mowa w pkt. 1-1c	art. 26, ust. 1, pkt. 2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11	Zwrot miesięcznych kosztów zatrudnienia pracowników pomagających pracownikowi niepełnosprawnemu	art. 26d, ust. 1, pkt 1	2	2	2	4	0	3	1	2 618,00	0
12	Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy	art. 26e	48	25	29	30	11	18	1	1 432 009,48	19 700,00
13	Pośrednictwo pracy	art. 35a, ust. 1, pkt 9	0	0	3250	1196	650	517	29	0	0

	Poradnictwo zawodowe	art. 35a, ust. 1, pkt 9	1	22	243	265	163	100	2	0	29 000,00
14	Szkolenia oraz przekwalifikowanie osób niepełno sprawnych	art. 35a, ust. 1, pkt 9	24	7	26	63	20	30	13	2 867,00	64 115,83
15	Kierowanie osób niepełno sprawnych, które wymagają specjalistycznego programu szkolenia oraz rehabilitacji leczniczej i społecznej, do specjalistycznego ośrodka szkoleniowo-rehabilitacyjnego	art. 35a, ust. 1, pkt 10	11	0	11	11	8	3	0	0	0
16	Doradztwo organizacyjno prawne i ekonomiczne w zakresie działalności gospodarczej lub rolniczej podejmowanej przez osoby niepełnosprawne	art. 35a, ust. 1, pkt 12	2	2	2	2	1	1	0	0	0
17	Zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej zlecone przez powiaty fundacjom i organizacjom pozarządowym	art. 36	0	0	344	92	71	19	2		
18	Zwrot kosztów szkolenia zatrudnionych osób	art. 41	0	0	49	42	36	6	0	0	0

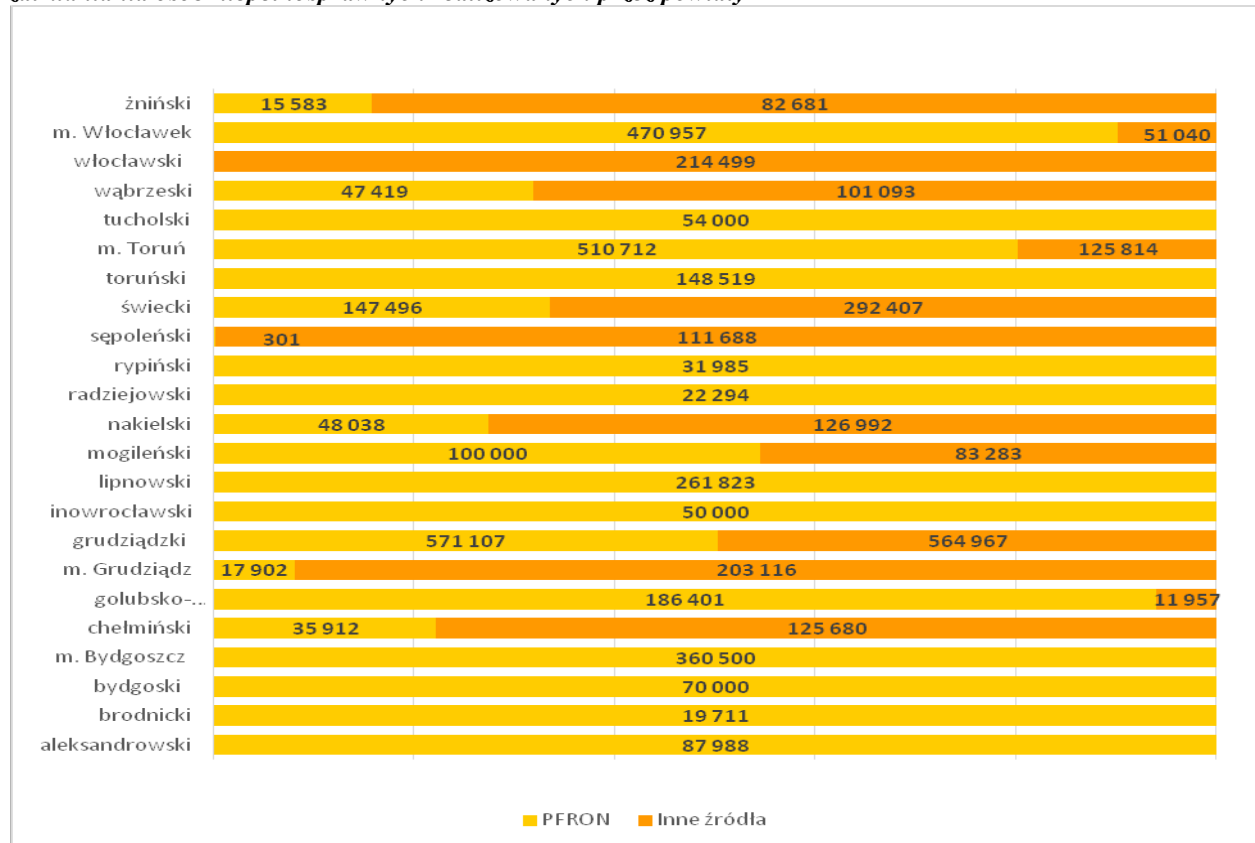
	niepełno sprawnych poniesionych przez pracodawcę											
19	INNE zadania, programy (wymienić jakie?) np. Program wyrównywania różnic między regionami, Aktywny samorząd,		350	179	344	228	41	105	82	684 206,77	294 149,85	
Razem			680	478	4300	1894	956	813	125	3 258 648,59	2 095 215,92	
OGÓLEM										5 353 864,51		

Źródło: dane z 19 powiatów WK-P i 4 miast na prawach powiatu

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Uwaga: Liczba osób niepełnosprawnych beneficjentów w realizowanych zadaniach jest wartością podaną szacunkowo, ponieważ część samorządów powiatowych nie monitoruje danych wg stopnia niepełnosprawności, a inne źródła finansowania to m.in.: środki własne powiatu, gminy, miasta, NFZ i środki własne beneficjentów.

Wykres nr 11 Zbiorecze zestawienie środków finansowych PFRON i innych na rzecz rehabilitacji zawodowej oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych realizowanych przez powiaty

Źródło: dane z powiatów WK-P

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

W 2020 roku najwięcej środków PFRON i innych źródeł na działania w zakresie rehabilitacji zawodowej przeznaczyło miasto Grudziądz, miasto Bydgoszcz, miasto Toruń, miasto Włocławek i powiat świecki. Głównie działania skupiały się na usługach i instrumentach rynku pracy, np. staże czy prace interwencyjne. Dotyczyło to **260** osób niepełnosprawnych. Środki finansowe przeznaczone dla pracodawców na wyposażenie stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych to kolejne zadanie, na które przeznaczono najwięcej środków finansowych. Ogółem w województwie kujawsko-pomorskim utworzonych zostało **30** takich stanowisk. Dzięki tym środkom zmniejszone zostały koszty pracodawcy związane z zatrudnieniem osoby niepełnosprawnej zaangażowania innego pracownika do pomocy pracownikowi niepełnosprawnemu. Część środków przyznano osobom niepełnosprawnym w ramach dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Działalność rozpoczęło **21** osób niepełnosprawnych z regionu. Część środków PFRON przeznaczono też na szkolenia osób niepełnosprawnych poszukujących pracy.

Należy nadmienić, że z uwagi na pandemię COVID-19, związany z nim lockdown i ograniczoną działalność podmiotów gospodarczych, pracodawcy w całej Polsce rezygnowali z zatrudniania pracowników.

W ramach realizacji działań na rzecz rehabilitacji zawodowej na podstawie Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 426, z późn. zm.) Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 2020 r. dokonywał m.in.:

- Refundacji składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe dla osób niepełnosprawnych prowadzących działalność gospodarczą (art. 25a, ust. 1, pkt 1). W ramach tego zadania wydatkowane zostały środki finansowe w wysokości **4 236 550,99 zł**. Najwięcej na ten cel otrzymało miasto Bydgoszcz – **15,94 %**. Wsparciem został objętych **1 525** osób.
- Refundacji składek na ubezpieczenia społeczne rolników (wypadkowe, chorobowe, macierzyńskie oraz emerytalno-rentowe) dla niepełnosprawnego rolnika lub rolnika zobowiązanego do płacenia składek na niepełnosprawnego domownika (art. 25a, ust. 1, pkt 2). Wydatkowane na ten cel środki finansowe to kwota **75 171,00 zł**. Najwięcej na ten cel otrzymał powiat bydgoski świecki – **38,11 %**. Wsparciem zostało objętych **136** osób.
- W ramach refundacji składek, ze względu na posiadany stopień niepełnosprawności w ramach miesięcznego dofinansowania do wynagrodzenia pracowników niepełnosprawnych dla ZPCH wydatkowane zostały środki finansowe w wysokości **76 102 088,41 zł**, a na otwarty rynek **99 802 951,79 zł**. Dofinansowaniem objętych było odpowiednio **6 765** i **11 120** osób z niepełnosprawnościami.

CEL 5 Zwiększenie potencjału w zakresie świadczenia usług na rzecz rehabilitacji osób niepełnosprawnych

DZIAŁANIE 5.2. Dofinansowanie robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych (z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów)

Województwo Kujawsko-Pomorskie realizuje zadanie współfinansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, będących w dyspozycji Województwa pn. dofinansowanie robót budowlanych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz. U. z 2020 r. poz. 1333, z późn. zm.), dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów.

Wnioski na zadanie przyjmowane są do 30 listopada roku poprzedzającego realizację zadania. W tym terminie, do rozpatrzenia, wpłynęło **11** wniosków, spośród których **8** spełniało kryteria określone w rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dnia 6 sierpnia 2004 r. w sprawie określania zadań samorządu województwa finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1392 z późn. zm.). Jeden Wnioskodawca, z uwagi na pandemię koronawirusa, zrezygnował z dalszego ubiegania się o dofinansowanie, a pozostałe **3** wnioski, z uwagi na fakt nieuzupełnienia ich w wyznaczonym terminie, pozostawiono bez rozpatrzenia.

Zgodnie z uchwałą Nr 16/689/20 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 29 kwietnia 2020 r. w sprawie dofinansowania robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów w roku 2020, zmienionej uchwałą Nr 32/1392/20

z dnia 18 sierpnia 2020 r. oraz Nr 43/1810/20 z dnia 4 listopada 2020 r., Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego na realizację inwestycji jednorocznych, przyznał dofinansowanie **4** podmiotom na łączną kwotę w wysokości **886 750,00 zł**.

Ponadto Sejmik Województwa uchwałą Nr XIX/315/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 6 maja 2020 r., zmienioną uchwałą Nr XXVI/379/20 z dnia 26 października 2020 r wyraził zgodę na zawarcie umów na okres dłuższy niż jeden rok budżetowy na dofinansowanie robót budowlanych (...) i na jej podstawie Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego uchwałą Nr 18/790/20 z dnia 13 maja 2020 r.

w sprawie dofinansowanie robót budowlanych (...), zmienioną uchwałami Nr 43/1811/20 z dnia 4 listopada 2020 r. oraz Nr 47/1989/20 z dnia 25 listopada 2020 r. przyznał na realizację zadań w latach 2020-2022 dofinansowanie **3** podmiotom.

Ostatecznie, z uwagi na rozwiązanie przez województwo jednej umowy w drodze porozumienia stron, na realizację umów wieloletnich przekazano w 2020 r. dofinansowanie dla **2** podmiotów w kwocie **3 428 000,00 zł**.

Łącznie w 2020 r. w ramach dofinansowania robót budowlanych (...) zrealizowano **6** umów na kwotę dofinansowania ze środków PFRON wynoszącą **4 314 750,00 zł**. Limit środków finansowych przeznaczonych w 2020 r. na omawiane zadanie został rozdysponowany i wykorzystany w **100%**.

Niezależnie od powyższego w 2020 r. **2** wnioskodawców, tj. Powiat Chełmiński oraz Stowarzyszenie Sportu i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych „Start Bydgoszcz”, realizowało inwestycje wieloletnie przewidziane na lata 2019-2020. Wykonane w 2020 r. etapy robót budowlanych przez omawianych wnioskodawców finansowane były wyłącznie ze środków stanowiących udział własny.

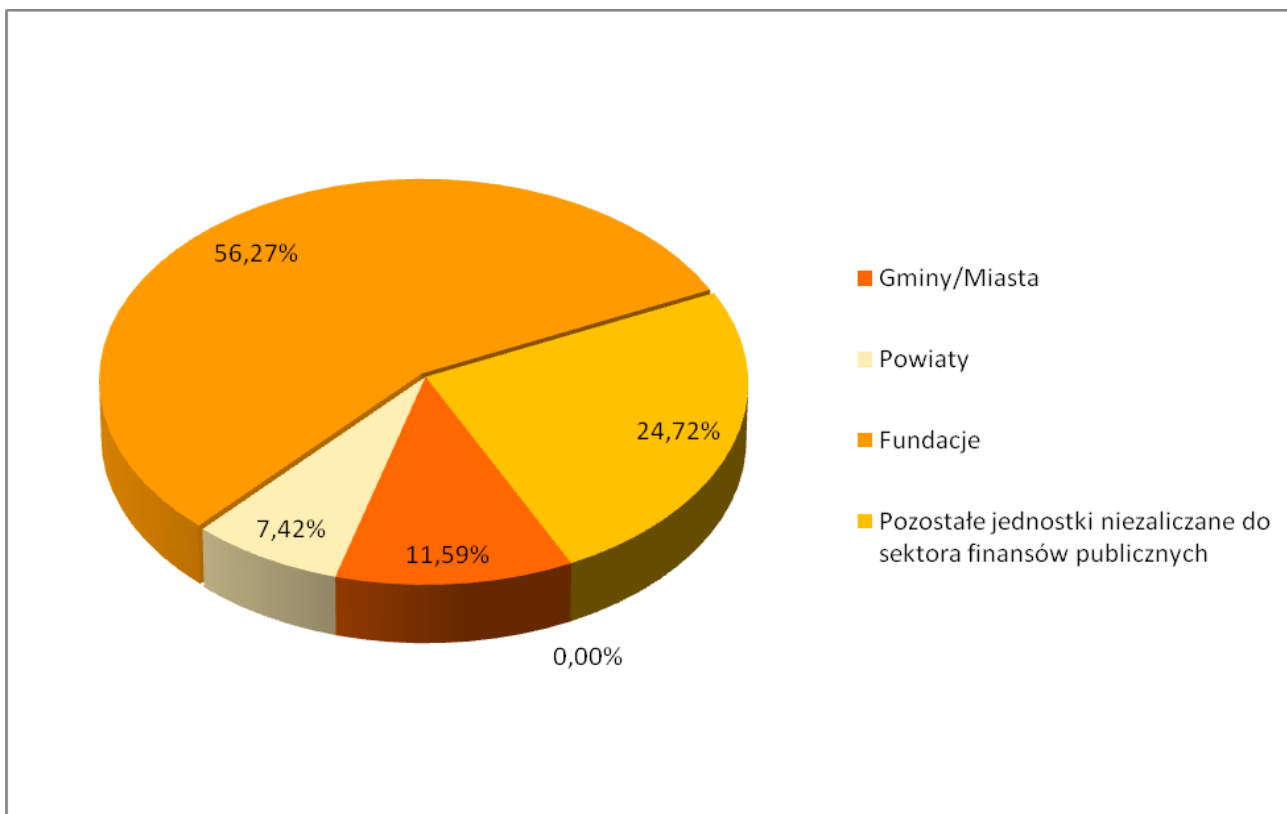
Dofinansowaniem przyznany w 2020 r. objęto **5** obiektów zlokalizowanych na terenie gmin miejskich oraz **1** obiekt na terenie gminy wiejskiej.

Dofinansowanie wyżej wymienionych inwestycji przez Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego ze środków PFRON przyczyni się do likwidacji istniejących barier architektonicznych w budynkach, umożliwi osobom niepełnosprawnym swobodny dostęp do budynków i swobodne poruszanie się, w tym także możliwość pełnego dostępu do pełnej oferty bazy rehabilitacyjnej, noclegowej i poradnictwa specjalistycznego świadczonego przez dofinansowane placówki. W wyniku wykonanych robót budowlanych powstały nowoczesne gabinety masażu leczniczego, muzykoterapii, logopedii, psychologa, pedagoga, rewalidacji ruchowej, sali tanecznej, sali do integracji sensorycznej oraz sali doświadczania świata. Umożliwi również rozszerzenie dotychczasowej działalności pielęgnacyjno-opiekuńczej poprzez poprawę miejsc i poprawę warunków lokalowych dla dzieci niepełnosprawnych, w tym również pod respiratorami.

Procentowy podział środków finansowych PFRON na dofinansowanie robót budowlanych dotyczących obiektów (...) z podziałem na podmioty dofinansowane przedstawia wykres nr 12.

Szacuje się, że łącznie z efektów dofinansowania robót budowlanych zrealizowanych w 2020 r. skorzysta **310 osób niepełnosprawnych**, w tym **221** wśród dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz **102** mieszkańców wsi.

Wykres nr 12 Procentowy podział środków finansowych PFRON na dofinansowanie robót budowlanych dotyczących obiektów (...) z podziałem na podmioty dofinansowane

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Tabela nr 7 dofinansowanie robót budowlanych podziałem na podmioty

L.P.	Nazwa wnioskodawcy	Miejsce realizacji zadania	Przedmiot dofinansowania	Kwota dofinansowania przyznana przez Zarząd (zł)	Uwagi
1.	Powiat Toruński	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Chełmży	Budowa windy wraz z zewnętrzną infrastrukturą w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Chełmży	260 000,00	
2.	Powiat Żniński	Dom Pomocy Społecznej w Tonowie	Modernizacja dźwigu osobowego	60 000,00	
3.	Caritas Diecezji Toruńskiej	Schronisko z usługami opiekuńczymi dla osób bezdomnych im. bł. ks. Stefana Wincentego Frelichowskiego w Chełmży	Montaż zewnętrznej platformy dźwigowej w budynku Schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi w Chełmży na potrzeby niepełnosprawnych osób bezdomnych	66 750,00	
4.	Gmina Miasto Bydgoszcz	Szkoła Podstawowa Nr 12 z Oddziałami Integracyjnymi w Bydgoszczy	Wykonanie robót budowlanych polegających na budowie hali sportowej i łącznika z funkcją rehabilitacyjną łączącego halę z budynkiem Szkoły Podstawowej Nr 12 z Oddziałami Integracyjnymi w Bydgoszczy	500 000,00	
5.	Prowincja Zwiastowania Pańskiego Stowarzyszenia Apostolstwa Katolickiego (Księża Pallotyni)	Katolickie Liceum Ogólnokształcące i Szkoła Podstawowa Księży Pallotynów w Chełmnie	Budowa sali gimnastycznej wraz z zapleczem socjalno-technicznym przy Szkole Pallotyńskiej w Chełmnie	1 000 000,00	Umowa wieloletnia 2020-2021
6.	Fundacja „Ochrona Zdrowia i Rehabilitacja Niepełnosprawnych”	Ośrodek Integracji Społecznej i Zawodowej Osób Niepełnosprawnych w Łasinie	Rozbudowa Ośrodka Integracji Społecznej i Zawodowej Osób Niepełnosprawnych o pomieszczenia do fizjoterapii ruchowej, sportu i rekreacji wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia (otwarta strefa rekreacji)	0,00	Umowa rozwiązana za porozumieniem stron

7.	Fundacja Społeczno-Charytatywna Pomoc Rodzinie i Ziemi w Toruniu	Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy dla Dzieci i Młodzieży w Toruniu	Budowa Zakładu Pielęgnacyjno-Opiekuńczego dla Dzieci i Młodzieży w Toruniu	2 428 000,00	Umowa wieloletnia 2020-2022
----	--	--	--	--------------	-----------------------------

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

DZIAŁANIE 5.3 Opiniowanie wniosków o wpis do rejestru ośrodków przyjmujących grupy turnusowe

Zgodnie z zapisami art. 35 ust. 1 pkt 9 ustawy o rehabilitacji (...) do zadań samorządu województwa należy opiniowanie wniosków o wpis do rejestru ośrodków, w których mogą odbywać się turnusy rehabilitacyjne dla osób niepełnosprawnych. Opinia sporządzana jest na podstawie wizji lokalnej ośrodka i zawiera: stwierdzenie zgodności lub braku zgodności informacji zawartych we wniosku ośrodka ze stanem faktycznym, informację o standardzie ośrodka, ocenę warunków sanitarno-higienicznych, ocenę możliwości zapewnienia osobom niepełnosprawnym dogodnych warunków pobytu, odpowiednich do rodzaju ich niepełnosprawności, ocenę zaplecza i jego wyposażenia do realizacji programów turnusów i prowadzenia różnych form aktywnej rehabilitacji, w tym zajęć mających na celu poprawę psychofizycznej sprawności uczestników tych turnusów i zajęć wypoczynkowych oraz zaplecza do przeprowadzenia zabiegów fizjoterapeutycznych w przypadku turnusu z programem zawierającym takie zabiegi, w zależności od rodzaju turnusów, które będą odbywały się w ośrodku.

W 2020 roku do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu wpłynęło **13** wniosków o wpis do rejestru ośrodków, w których mogą odbywać się turnusy rehabilitacyjne dla osób niepełnosprawnych korzystających z dofinansowania ze środków PFRON, w tym:

- **11** wniosków zaopiniowano pozytywnie w całkowitym wnioskowanym zakresie,
- **2** wnioski, ze względu na niekompletność zostały przełożone do rozpatrzenia w 2021 r.

10 wniosków dotyczyło ośrodków, którym upływał w roku 2020 termin uprawniający do przyjmowania zorganizowanych grup turnusowych, korzystających z dofinansowania ze środków PFRON, bowiem wpis do rejestru ośrodków dokonywany jest na okres 3 lat. Po raz pierwszy wnioski o dokonanie wpisu złożyły **3** ośrodki.

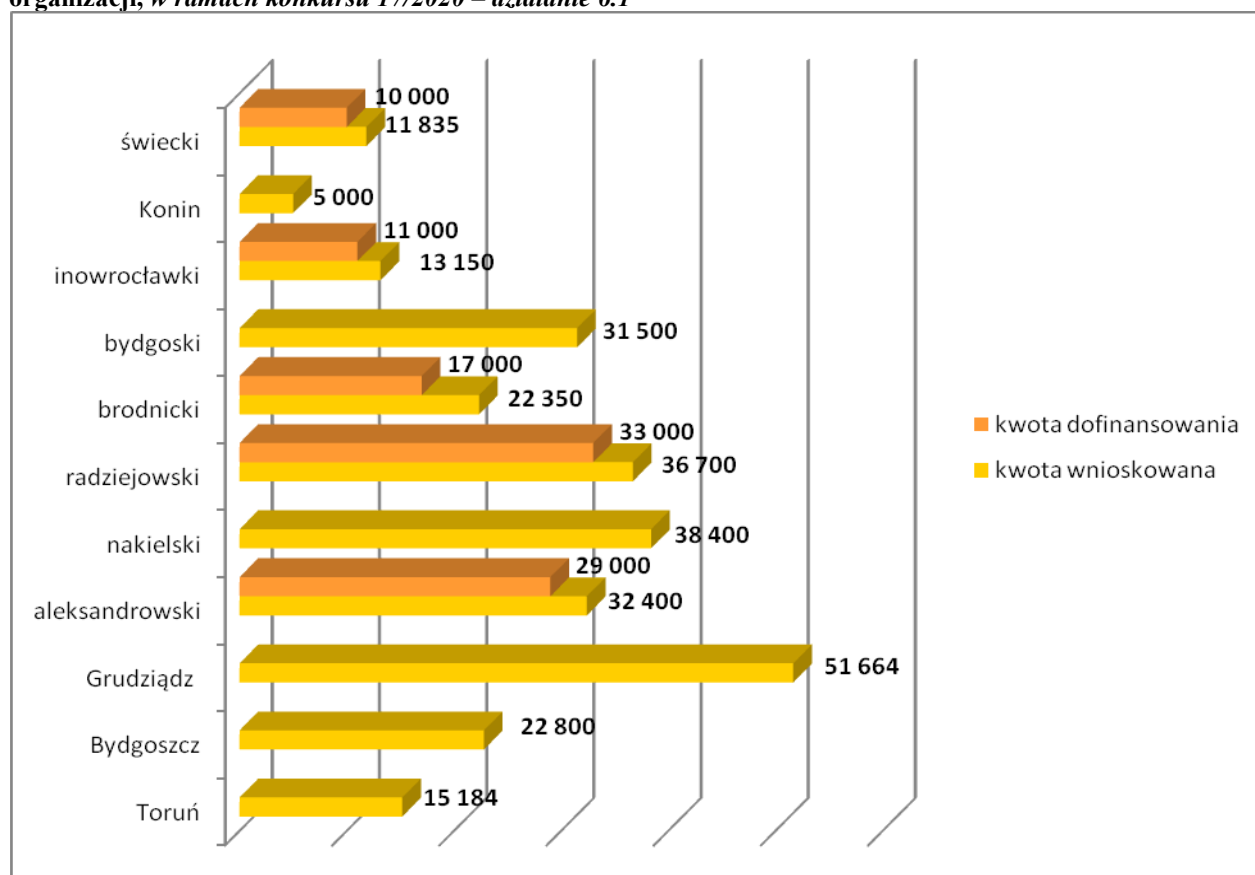
CEL 6 Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do leczenia specjalistycznego, terapii i rehabilitacji

DZIAŁANIE 6.1 Prowadzenie rehabilitacji osób niepełnosprawnych w różnych typach placówek

W ramach konkursu ofert nr 17/2020, finansowanego z budżetu województwa, realizowane i dofinansowane były zadania publiczne związane z realizacją zadań samorządu województwa w zakresie działalności na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie prowadzenia rehabilitacji osób z niepełnosprawnością w warunkach domowych, środowiskowych oraz w różnych typach placówek, a także wspieranie działań na rzecz wdrażania nowoczesnych metod diagnozy, terapii i rehabilitacji osób niepełnosprawnych. Na konkurs wpłynęło 11 ofert, z czego 5 otrzymało dofinansowanie na łączną kwotę **100 000,00 zł**.

Wnioskowaną i otrzymaną wysokość dofinansowania z podziałem na powiaty wg miejsca siedziby organizacji ilustruje wykres nr 13.

Wykres nr 13 Wartość wnioskowanego i przyznanego dofinansowania z podziałem na powiaty wg miejsca siedziby organizacji, w ramach konkursu 17/2020 – działanie 6.1

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Podział ze względu na płeć, wiek i zamieszkanie beneficjentów oraz rodzaj niepełnosprawności ilustruje tabela nr 8.

Tabela nr 8 Zbiorne zestawienie osób niepełnosprawnych będących beneficjentami w ramach konkursu 17/2020 – działanie 6.1

Lp.	Powiaty	Beneficjenci końcowi				Razem 3÷6
		Kobiety	Mężczyźni	Dziew Czynki	Chłopcy	
1	2	3	4	5	6	7
1	aleksandrowski			9	3	12
2	brodnicki	2	5	3		10
3	inowrocławski	1	4		2	7
5	radziejowski	3		2	5	10
6	świecki	3	2		1	6
1	Wieś	4	8	8	6	26
2	Miasto	5	3	6	5	19
1	Niepełnosprawność ruchowa	3	10	23	5	30
2	Autyzm/Asperger					
3	Niepełnosprawność intelektualna				1	1
4	Niepełnosprawność psychiczna					
5	Niepełnosprawność słuchowa			1	1	2
6	Niepełnosprawność inna	6	1	1	4	12

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Bezpośrednimi beneficjentami zadania było **45 osób** z niepełnosprawnościami, w tym największą grupę stanowiły osoby z niepełnosprawnością ruchową – **66,7 %**. Aż **57,8 %** beneficjentów było mieszkańcami wsi. Dziewczynki i mężczyźni stanowili po **17,8 %** wszystkich beneficjentów działania 6.1.

Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego, ze środków **budżetu województwa** zorganizował również konkurs pn. „Najlepszy Terapeuta Zajęciowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego”. Było to jedyne takie przedsięwzięcie w skali kraju. Celem konkursu była promocja, podniesienie i uznanie autorytetu zawodu terapeuty zajęciowego. W ramach tego zadania nagrodzonych zostało **4 terapeutów**, którzy w swojej pracy wykazali się wybitnymi i nowatorskimi osiągnięciami w pracy z osobami z niepełnosprawnościami.

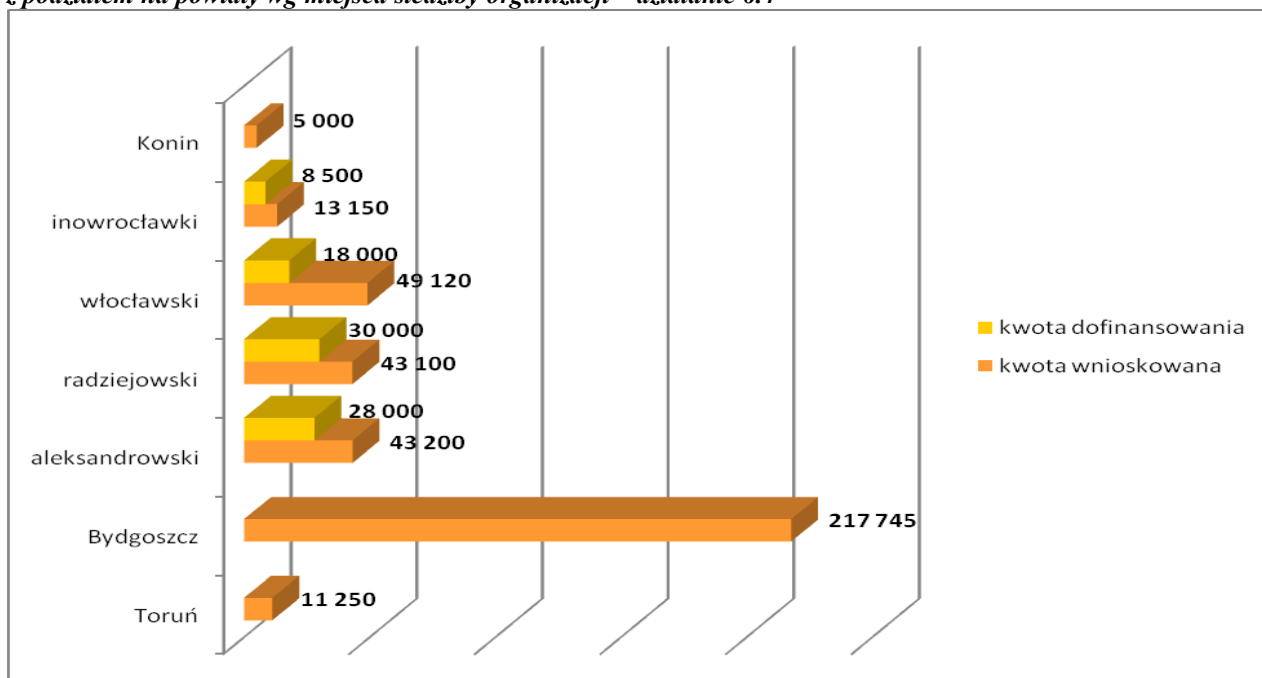
Na to zadanie wydatkowana została kwota w wysokości **12 392,00 zł**.

DZIAŁANIE 6.4 Prowadzenie grupowych i indywidualnych zajęć, które mają na celu nabywanie, rozwijanie i podtrzymywanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych, rozwijają umiejętności sprawnego komunikowania się z otoczeniem osób niepełnosprawnych

Działanie 6.4 realizowano w ramach konkursu ofert nr 15/2020. Jego celem było prowadzenie grupowych i indywidualnych zajęć psychologicznych, pedagogicznych, neurologicznych, terapii behawioralnej, terapii sensorycznej, zajęć fizjoterapeutycznych oraz masaży terapeutyczno-leczniczych, które rozwijają umiejętności sprawnego komunikowania się z otoczeniem osób z uszkodzeniami słuchu, mowy, z autyzmem z niepełnosprawnością intelektualną.

W odpowiedzi na konkurs wpłynęło 10 ofert, z czego 4 otrzymały dofinansowanie. Wnioskowaną i otrzymaną wysokość dofinansowania w ramach konkursu 15/2020 z podziałem na powiaty wg miejsca siedziby organizacji ilustruje wykres nr 14.

Wykres 14 Wartość wnioskowanego i przyznanego dofinansowania w ramach konkursu 15/2020 z podziałem na powiaty wg miejsca siedziby organizacji – działanie 6.4

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Beneficjentami tego zadania były łącznie **38 osób z niepełnosprawnościami**. Podział ze względu na zamieszkanie beneficjentów i rodzaj niepełnosprawności ilustruje tabela nr 9.

Tabela 9. Zbiornicze zestawienie osób niepełnosprawnych będących beneficjentami w ramach konkursu 15/2020 z podziałem na powiaty wg miejsca siedziby organizacji – działanie 6.4

Lp.	Powiat / Niepełnosprawność	Beneficjenci końcowi				Razem 3÷6
		Kobiety	Mężczyźni	Dziewczynki	Chłopcy	
	2	3	4	5	6	7
1	inowrocławski			2	4	6
2	mogileński				1	1
3	aleksandrowski			2	5	7
4	włocławski			3	6	9
5	radziejowski	2		5	8	15
1	Wieś	1		5	13	19
2	Miasto	1		7	11	19
1	Niepełnosprawność ruchowa			1	4	5
2	Autyzm/Asperger			1	3	4
3	Niepełnosprawność intelektualna			2	5	7
4	Niepełnosprawność psychiczna				1	1
5	Niepełnosprawność wzrokowa			1		1
6	Niepełnosprawność słuchowa				3	3
7	Niepełnosprawność inna			7	8	17

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

DZIAŁANIE 6.5. Wspieranie działań na rzecz wdrażania nowoczesnych metod diagnozy, terapii i rehabilitacji osób niepełnosprawnych

Kontrole i wizytacje realizowanych zadań

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono 4 kontrole problemowe. Jedna z nich dotyczyła organizacji pozarządowej, a pozostałe trzy kontrole przeprowadzono w Zakładach Aktywności Zawodowej. Oprócz kontroli przeprowadzona została wizytacja z zakresu robót budowlanych (...).

Zgodnie z planem kontroli zrealizowano **57%** planowanych kontroli do przeprowadzenia w 2020 r. 3 kontrole z 7 kontroli planowanych nie zostały zrealizowane w związku z zaleceniami dotyczącymi wyjazdów służbowych, zawartymi w zarządzeniu Nr 81/2020 Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 15 października 2020 r. w sprawie ustalenia procedury postępowania w związku z ryzykiem zakażenia koronawirusem (SARS-CoV-2) w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu. Z uwagi na powyższe odstąpiono od przeprowadzenia kontroli zarówno w jednostce kontrolowanej jak i w siedzibie Urzędu

Monitorowanie realizacji programu w 2020 roku

Zgodnie z założeniami wojewódzkiego programu pn. „Równe szanse. Program działania na rzecz osób niepełnosprawnych do 2020 r.” corocznie prowadzony jest monitoring jego realizacji, analizowane są uzyskiwane wskaźniki oraz na ich podstawie planowane są działania w kolejnym roku. Przedstawione informacje zawierają dane związane ze wspieraniem działań na rzecz osób z niepełnosprawnością – mieszkańców województwa z departamentów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego, podległych jednostek organizacyjnych, samorządów z całego województwa.

Działania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej realizowały też, poza Wydziałem Integracji Osób Niepełnosprawnych Departamentu Spraw Społecznych, również inne Departamenty Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Departament Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach rehabilitacji społecznej osób z niepełnosprawnościami dofinansował **6** przedsięwzięć na rzecz osób z niepełnosprawnościami w łącznej kwocie **50 188 748,01 zł**. W zadaniach tych uczestniczyły **273** osoby z niepełnosprawnościami.

Z informacji przedstawionych przez Departament Infrastruktury Drogowej wynika, że dostosował do potrzeb osób niepełnosprawnych pomieszczenie biurowe budynku urzędu (na parterze). Wydatkowana kwota na ten cel to **25 122,00 zł**.

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014 – 2020 wszystkie wnioski o dofinansowanie projektu otrzymujące dofinansowanie w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) musiały spełnić standardy „dostępności”. Według Departamentu Wdrażania RPO potencjalnie każdy projekt, który otrzymał dofinansowanie z EFRR spełniał definicję „rehabilitacji społecznej”. Z przedstawionych informacji przez Departament Wdrażania RPO wynika, że **34** osoby z niepełnosprawnością otrzymało dofinansowanie w łącznej wysokości **380 218,58 zł**.

Informacje przekazane przez WUP znajdują się w opisie celu 4, działanie 4.2.

W tabeli nr 14 przedstawiony jest stopień osiągniętych wskaźników. Z analizy danych wynika, że niektóre wskaźniki przekroczyły poziom docelowy, planowany do osiągnięcia do 2020 r., a niektórych wartości docelowych wskaźników nie udało się uzyskać. Wskaźniki w wierszach, które nie zostały osiągnięte, wyróżnione zostały kolorem.

Odchylenia w realizacji niektórych wskaźników wynikają w głównej mierze z podaży ofert na realizację zadania publicznego składanych przez organizacje pozarządowe w ogłaszanych poszczególnych naborach. Warto także wskazać, iż część uruchamianych naborów nie cieszyła się zainteresowaniem wśród potencjalnych grantobiorców, co ostatecznie przełożyło się na niesatysfakcjonujący poziom realizacji niektórych wskaźników monitorujących program Równe szanse (...).

Tabela nr 10 Monitorowania realizacji programu pn. „Równe szanse. Program działania na rzecz osób niepełnosprawnych do 2020 roku

Tabela monitorowania realizacji programu pt. „Równe szanse. Program działania na rzecz osób niepełnosprawnych do 2020 roku”														
Lp.	Wskaźnik	Źródło danych	Wartość osiągnięta w roku:											Wartość docelowa do 2020 r.
			2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Łącznie	
Cel 1: Budowanie pozytywnych postaw społecznych w stosunku do osób niepełnosprawnych oraz pogłębianie wiedzy na temat ich potrzeb														
1	Informacja zbiorcza na temat działań na rzecz osób niepełnosprawnych	dane przekazane przez: -Wojewódzki Urząd Pracy, - samorządy powiatowe, -P FRON, - umowy zawarte i rozliczone z zakładami aktywności zawodowej, - na dofinansowanie robót budowlanych, - z organizacjami pozarządowymi	1	2	1	10	11	14	18	21	10	11	97	10
2	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych w ramach zadań zleczanych	sprawozdania z realizacji umów zawartych z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, fundacjami	1	0	1	2	2	2	1	0	0	1	10	50
3	Liczba opracowanych materiałów promocyjno-informacyjnych oraz wydanych publikacji	sprawozdania z realizacji umów zawartych z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, fundacjami	3	11	3	5	8	6	15	15	12	1	79	60

4	Część nakładu publikacji, materiałów promocyjno-informacyjnych przekazana adresatom (w formie papierowej lub elektronicznej), dla których zostały opracowane	sprawozdania z realizacji umów zawartych z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, fundacjami		95%	100%	95%	100%	100%	100%	100%	0%	100%	100%	95%
5	Liczba osób niepełnosprawnych jako beneficjentów realizowanych zadań w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej	sprawozdania z realizacji umów zawartych m.in. z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, fundacjami	3 744	3 089	5 128	11 236	5 959	5 026	4 017	9 560	7 334	3 290	52 424	30 000
6	Liczba złożonych ofert, które uzyskały wymagane minimum punktowe w ocenie formalnej i merytorycznej	Rejestry ofert	29	31	47	62	45	51	71	48	18	18	420	200
Cel 2 : Poprawa dostępu osób niepełnosprawnych i ich otoczenia do informacji														
1	Liczba przeprowadzonych szkoleń/kursów/warsztatów dla osób niepełnosprawnych w ramach zadań zleconych	sprawozdania z realizacji umów zawartych z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, fundacjami	1	2	14	0	1	5	2	2	4	3	34	50
2	Liczba osób niepełnosprawnych biorąca udział w szkoleniach/kursach/warsztatach	sprawozdania z realizacji umów zawartych z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, fundacjami	20	77	518	0	20	442	130	85	210	62	1 564	300
3	Odsetek niepełnosprawnych uczestników szkoleń/kursów/warsztatów, którzy dzięki wzięciu udziału podnieśli swoją wiedzę lub umiejętności	sprawozdania z realizacji umów zawartych z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, fundacjami – ankiety z niepełnosprawnymi uczestnikami szkoleń/kursów/warsztatów	X	X	100%	0	100%	100%	100%	90%	90%	100%	100%	80%

4	Liczba zadań zleconych organizacjom pozarządowym dot. prowadzenia poradnictwa psychologicznego/ społeczno-prawnego	sprawozdania z realizacji umów zawartych z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, fundacjami	2	1	1	0	1	3	4	2	0	3	17	30
5	Liczba osób niepełnosprawnych korzystająca z poradnictwa psychologicznego/społeczno-prawnego	sprawozdania z realizacji umów zawartych z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, fundacjami	200	110	10	0	100	415	420	210	0	220	1 685	1 000
6	Liczba zorganizowanych szkoleń/kursów/warsztatów dla członków rodzin osób niepełnosprawnych w ramach zadań zleconych	sprawozdania z realizacji umów zawartych z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, fundacjami	2	3	5	4	2	3	3	2	0	0	24	20
7	Liczba członków rodzin osób niepełnosprawnych biorąca udział w szkoleniach/kursach / warsztatach	sprawozdania z realizacji umów zawartych z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, fundacjami	150	18	170	335	55	62	142	201	0	0	1 133	800
8	Odsetek członków rodzin osób niepełnosprawnych uczestniczących w szkoleniach/kursach/warsztatach, którzy dzięki wzięciu w nich udziału podnieśli swoją wiedzę lub umiejętności	sprawozdania z realizacji umów zawartych z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, fundacjami – ankiety z członkami rodzin osób niepełnosprawnych uczestniczącymi w	X	X	100%	100%	100%	100%	100%	90%	0%	0%	100%	80%
		szkoleniach/kursach/warsztatach												
Cel 3 : Wyrównywanie szans w zakresie dostępności do kształcenia i zdobywania zawodu przez osoby niepełnosprawne														
1	Liczba placówek edukacyjnych, które dzięki otrzymanemu dofinansowaniu zostały przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych	Umowy zawarte z wnioskodawcami	0	0	6	1	0	1	1	1	3	3	16	10

2	Liczba osób niepełnosprawnych kształcąca się w placówkach edukacyjnych, które uzyskały dofinansowanie	sprawozdania z realizacji umów zawartych z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, fundacjami	0	0	19	381	0	16	52	95	1 005	240	1 808	2 000
Cel 4 : Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych														
1	Liczba działających ZAZ	umowy zawarte z ZAZ	6	6	7	7	8	9	9	9	9	9	9	7
2	Liczba osób niepełnosprawnych zatrudniona w ZAZ		241	241	279	279	311	350	356	358	397	395	394	280
Cel 5 : Zwiększenie potencjału w zakresie świadczenia usług na rzecz osób niepełnosprawnych														
1	Liczba zorganizowanych imprez w ramach zadań zleczanych organizacjom	sprawozdania z realizacji umów zawartych z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, fundacjami	12	15	29	17	10	12	15	13	3	0	126	60
2	Liczba osób niepełnosprawnych uczestnicząca w imprezach	sprawozdania z realizacji umów zawartych z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, fundacjami	1 827	887	4 000	1 769	1 602	1 008	1 338	1 146	885	0	14 462	6 000
3	Liczba obiektów, w których dzięki otrzymanemu dofinansowaniu przeprowadzono roboty budowlane	umowy zawarte z wnioskodawcami	8	1	16	8	1	8	10	9	9	6	76	50

4	Liczba opiniowanych wniosków o wpis do rejestru ośrodków przyjmujących grupy turnusowe	Złożone wnioski o wpis do rejestru ośrodków turnusowych	5	13	24	11	11	21	8	9	17	12	131	100
Cel 6 : Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do leczenia specjalistycznego, terapii i rehabilitacji														
1	Liczba osób niepełnosprawnych korzystająca z usług rehabilitacyjnych w różnych typach placówek uzyskujących dofinansowanie w ramach zadań zleconych	sprawozdania z realizacji umów zawartych z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, fundacjami	565	156	0	0	730	0	169	162	184	140	2 106	4 000
2	Liczba placówek, która dzięki otrzymanemu dofinansowaniu zakupiła sprzęt rehabilitacyjny	umowy zawarte z wnioskodawcami	6	7	8	10	20	0	0	0	0	1	52	25
3	Liczba dzieci niepełnosprawnych biorąca udział we wczesnym wspomaganiu rozwoju w ramach zadań zleconych	sprawozdania z realizacji umów zawartych z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, fundacjami	55	0	103	247	267	200	80	0	18	0	970	300
4	Liczba zorganizowanych	sprawozdania z realizacji umów	0	1	0	0	1	1	1	1	0	0	5	10

	warsztatów w zakresie wdrażania nowoczesnych metod i techniki rehabilitacji dla osób zajmujących się rehabilitacją osób niepełnosprawnych	zawartych z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, fundacjami													
--	---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Zadania na rzecz rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych podejmowane przez pozostałych Realizatorów Programu

Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej osób z niepełnosprawnościami mają na celu umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwo w życiu społecznym wyrobienie: zaradności, umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych, likwidację barier, w szczególności architektonicznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji oraz kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi. Do podstawowych form aktywności wspomagającej proces rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych jest przede wszystkim uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej oraz w turnusach rehabilitacyjnych. Turnusy rehabilitacyjne polegają na połączeniu zorganizowanej formy aktywnej z wypoczynkiem. Mają na celu poprawę sprawności fizycznej i psychicznej oraz rozwijanie umiejętności społecznych uczestników.

Rehabilitację społeczną realizowały Samorządy Powiatowe oraz PFRON.

W 2020 roku **samorządy powiatowe** realizowały zadania związane z rehabilitacją społeczną wynikające z ustawy o rehabilitacji (...). Na ich realizację przeznaczyły środki w wysokości w wysokości **80 748 385,01 zł**, w tym **55 712 772,81 zł** stanowiły środki **PFRON (96,0%)**. W ramach realizacji tych zadań wzięło udział **prawie 25 000** osób z niepełnosprawnością z województwa kujawsko-pomorskiego. Najwięcej środków (**28,72%**) przeznaczono na dofinansowanie kosztów działania i tworzenia warsztatów terapii zajęciowej. Na drugim miejscu pod względem wysokości wydatkowanych środków realizowane było dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne (**25,25 %**).

W roku sprawozdawczym samorządy powiatowe zgłaszały, iż na zadania przez nich realizowane ciągle brakuje środków finansowych, co powoduje niemożność realizacji niektórych zadań bądź ograniczenie udziału osób niepełnosprawnych w poszczególnych zadaniach.

W związku z powyższym, poszczególne samorządy powiatowe ubiegały się o dodatkowe środki realizując zadania w ramach różnych programów.

W tabeli nr 11 przedstawiono wydatkowanie środków na poszczególne zadania z podziałem na źródła finansowania.

Tabela 11 Zbiornicze zestawienie zadań realizowanych przez samorzgdy powiatowe w 2020 roku na rzecz rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

L.p.	Nazwa zadania ustawowego lub nazwa programu lub nr działania	Podstawa prawna zadania	Liczba złożonych wniosków	Liczba zawartych umów	Liczba osób z niepełnosprawnością w realizowanych zadaniach, w tym:					Kwota dofinansowania (w zł)	
					ogółem	dzieci i młodzież do 16 roku życia	z lekkim stopniem	z umiarkowanym stopniem	ze znacznym stopniem	PFRON	Inne*
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych											
1.1	Dofinansowanie uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym	art. 35a, ust.1, pkt 7, lit. a	4 783	1 238	2 257	351	86	1 003	817	3 167 709,44	0
1.2	Dofinansowanie zadań z zakresu sportu, kultury, rekreacji i turystyki i osób niepełnosprawnych	art.35a, ust.1, pkt 7, lit. b	173	0	2 194	207	230	1 099	658	242 727,26	4 483,86
1.3	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny	art.35a, ust.1, pkt 7, lit. c	484	394	387	57	15	100	215	576 004,67	101 643,07
1.4	Dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	art.35a, ust.1, pkt 7, lit. c	12915	5 958	10 757	1 054	1 337	2 609	5 757	10 618 045,67	9 770 267,69
1.5	Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych	art.35a, ust.1, pkt 7, lit. d	672	373	369	18	4	71	286	16 250 239,52	17 548,58

1.6	Dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych	art.35a, ust.1, pkt 7, lit. d	671	519	515	174	5	142	194	1 160 353,54	14 361,02
1.7	Dofinansowanie likwidacji barier technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych	art.35a, ust.1, pkt 7, lit. d	651	540	526	20	5	62	439	1 463 580,59	32 740,48
1.8	Dofinansowanie rehabilitacji dzieci i młodzieży	art.35a, ust.1, pkt 7, lit. e	10	1	4	4	0	0	0	4 920	0
1.9	Dofinansowanie usług tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika;	art.35a, ust.1, pkt 7, lit. f	11	11	2	0	0	0	2	3 000	0
1.10	Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania Warsztatów Terapii Zajęciowej	art.35a, ust.1, pkt 8	36	36	1 163	0	1	472	690	20 291 027,09	2 897 662,89
1.11	Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej zlecone przez powiaty organizacjom pozarządowym	art. 36 ust.2	1	1	3	3	0	0	0	6 000,00	1 111,00
suma			20 405	9 087	18 185	1 888	1 683	5 558	9 056	53 780 907,78	12 839 818,59
2								Inne zadania		1 931 865,03	12 195 793,61
suma					24 528					1 931 865,03	12 195 793,61
							OGÓLEM			55 712 772,81	25 035 612,20

Źródło: Informacje przekazane przez samorzady powiatowe WK-P

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Uwaga: *Liczba osób niepełnosprawnych beneficjentów w realizowanych zadaniach jest wartością podaną szacunkowo, ponieważ część samorządów powiatowych nie monitoruje danych wg stopnia niepełnosprawności. Inne źródła to m.in.: środki własne powiatu, gminy, miasta, NFZ i środki własne beneficjentów*

Wykres 15 Zbiorcze zestawienie podziału środków finansowych na działania na rzecz rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych realizowanych przez powiaty

Źródło: Informacje przekazane przez samorządy powiatowe WK-P

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

W ramach realizacji działań na rzecz rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych najczęściej środków przeznaczono na koszty tworzenia i działania Warsztatów Terapii Zajęciowej. Łączna kwota wynosiła **23 188 689,98 zł**. W placówkach WTZ **1 163** osoby z niepełnosprawnością skorzystały z usług w ramach terapii zajęciowej. Udział w warsztatach terapii zajęciowej zapewnia osobom z niepełnosprawnościami zwiększenie aktywności społecznej i zawodowej oraz ogólny rozwój niezbędny do prowadzenia samodzielnego i aktywnego zawodowo życia. Ponadto następuje poprawa sprawności motorycznej, sprawności fizycznej, funkcjonowania psychospołecznego, poprawa w relacjach interpersonalnych oraz sprawniejsze i samodzielne funkcjonowanie w miejscach publicznych.

Z przedstawionych przez powiaty informacji wynika, że wszystkie Powiaty w województwie kujawsko-pomorskim większość środków PFRON kierują na realizację zadań z zakresu rehabilitacji

społecznej osób z niepełnosprawnością. W roku 2020 wydatkowana kwota ogółem **na rehabilitację społeczną** wynosiła **80 748 385,01 zł**, natomiast na rehabilitację zawodową – **5 353 864,51 zł**.

Środki wydatkowane bezpośrednio przez **PFRON** na rehabilitację społeczną wynoszą **46 232 354,37 zł**, a na rehabilitację zawodową **104 114 673,78 zł**. Łączna kwota wydatkowana przez **PFRON** na rehabilitację osób z niepełnosprawnościami to **150 347 029, zł**.

Wnioski

Z przedstawionych poniżej w tabeli nr 12 danych liczbowych wynika, że w roku 2020, podobnie jak w latach ubiegłych, najwięcej środków publicznych przeznaczono na rehabilitację zawodową osób niepełnosprawnych. W ramach tych środków jednak ponad **34,19 %** to środki przeznaczone na dofinansowania z PFRON: do wynagrodzenia zatrudnionych pracowników niepełnosprawnych oraz do obowiązkowych składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe tych osób zatrudnionych w zakładach pracy chronionej i na otwartym rynku pracy (dotyczy to 20 799 osób niepełnosprawnych). Pozostała część środków przeznaczonych na rehabilitację zawodową dotyczy działań związanych z aktywizacją zawodową osób niepełnosprawnych.

Na działania z zakresu rehabilitacji społecznej przeznaczono ponad 60,48 % wszystkich środków.

Działania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej realizowane w 2020 r. w ramach programu pn. „Równe szanse (...) ze wskazaniem realizatorów, zadań i źródeł dofinansowania przedstawia tabela nr 12.

Tabela nr 12 Zbiornicze zestawienie realizatorów programu i źródeł finansowania

Lp.	Realizator zadania	Rodzaj zadania	Liczba niepełnosprawnych beneficjentów zadania	Kwota wsparcia w złotych	Źródło finansowania
	Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego	rehabilitacja zawodowa	410	169 760,00	budżet województwa
				10 368 937,00	PFRON
			34	380 218,58	Inne środki, np. środki unijne
		rehabilitacja społeczna	5 935	27 152 127,37	budżet województwa
				4 919 232,00	PFRON
			25 121 494,86	inne środki, np. środki unijne	
Wojewódzki Urząd Pracy	rehabilitacja zawodowa	5 300	brak danych	brak danych	
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej	rehabilitacja społeczna	34 osoby + 49 DPS	380 218,58	brak danych	
3	Samorządy powiatowe	rehabilitacja społeczna	24 528	55 712 772,81	PFRON
				25 035 612,20	EFS/budżet powiatu/środki sponsorów
		rehabilitacja zawodowa	956	3 258 648,59	PFRON
				2 095 215,92	Fundusz Pracy/EFS

4	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	rehabilitacja zawodowa	19 546	104 114 674,70	PFRON
		rehabilitacja społeczna	brak danych	46 232 354,37	
5	Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki	rehabilitacja społeczna	brak danych	brak danych	budżet Wojewody
				brak danych	Solidarnościowy Fundusz Wsparcia Osób Niepełnosprawnych
Łącznie:			56 706 + 49 DPS	304 561 048,40	

Opracowanie własne: Departament Spraw Społecznych, Wydział Integracji Osób Niepełnosprawnych

Podsumowanie

Jedną z najważniejszych zasad naszych czasów w stosunku do osób z niepełnosprawnościami jest zasada wyrównywania szans osób niepełnosprawnych, czyli stwarzanie warunków zaspokajających ich potrzeby na takim samym poziomie, jakie mają osoby pełnosprawne. Wymaga to zniesienia szeregu barier od architektonicznych po bariery prawne włącznie. Specyficzne potrzeby osób niepełnosprawnych uwzględnione zostały w wielu przepisach dotyczących organizacji i funkcjonowania społeczeństwa w tym: ochrony zdrowia, edukacji, pomocy społecznej, budownictwa, transportu, komunikacji i in. Istnieje też odrębne ustawodawstwo regulujące istotną dla osób niepełnosprawnych sferę zawodowej i społecznej rehabilitacji oraz zatrudnienia. W Karcie Praw Osób Niepełnosprawnych oprócz zdefiniowania prawa osób niepełnosprawnych do niezależnego i samodzielnego, aktywnego i wolnego od przejawów dyskryminacji życia, zawarty jest katalog ich praw, od dostępu: do dóbr i usług umożliwiających ich pełne uczestnictwo w życiu społecznym, do leczenia i opieki medycznej, rehabilitacji i innych świadczeń zdrowotnych po możliwość podjęcia pracy na otwartym i wspomaganym rynku pracy. Działania Województwa Kujawsko-Pomorskiego kierowane są do szerokiego grona odbiorców, w tym do osób z niepełnosprawnościami. Przy podejmowaniu wszelkiego rodzaju przedsięwzięć stosuje się zasadę wyrównywania szans osób niepełnosprawnych na polu zawodowym i społecznym. W działaniach na rzecz rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych w celu zapewnienia im równego dostępu do wydarzeń społeczno-kulturalnych bierze się pod uwagę likwidację lub zminimalizowanie barier komunikacyjnych, architektonicznych, technicznych. Stosuje się różnego rodzaju dofinansowania do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze czy sprzęt rehabilitacyjny.

Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych stosuje wiele zachęt, zarówno po stronie osób niepełnosprawnych, jak i pracodawców zatrudniających lub zamierzających zatrudnić osoby niepełnosprawne, jak środki na wyposażenie stanowisk pracy, instrumenty rynku pracy czy szkolenia i dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

Każde działanie realizowane na terenie województwa kujawsko-pomorskiego na rzecz osób z niepełnosprawnościami prowadzi do przygotowania tej grupy osób do życia w środowisku społecznym, podniesieniu ich kompetencji zarówno społecznych, jak i zawodowych, do nabycia umiejętności w życiu społecznym i zawodowym. Poprzez realizowane działania, w województwie kujawsko-pomorskim podnosi się komfort życia osób z niepełnosprawnościami. Osoby te mogą stać się pełnoprawnymi uczestnikami życia społecznego i zawodowego.

Zgodnie z Konwencją ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, wszystkie działania podejmowane w Województwie Kujawsko-Pomorskim uwzględniają potrzeby osób niepełnosprawnych, a także usuwają przeszkody stojące na drodze realizacji ich praw, do tworzenia społeczeństwa otwartego dla wszystkich mieszkańców regionu, włącznie z wyrównywaniem szans tych osób.

.....
(podpis osoby sporządzającej, data)

.....
(podpis przełożonego, data)

.....
.....
(podpis Dyrektora Departamentu, data)